

DŮSTOJNOST

Násilí na ženách: průzkum napříč EU

Stručně o výsledcích

FRA

EUROPEAN UNION AGENCY FOR FUNDAMENTAL RIGHTS

Tato zpráva se zabývá záležitostmi, které se týkají zejména práva na lidskou důstojnost (článek 1), práva na nedotknutelnost lidské osobnosti (článek 3), zásady zákazu diskriminace, včetně diskriminace založené na pohlaví (článek 21), práva na rovnost žen a mužů (článek 23), práva na účinnou právní ochranu a spravedlivý proces (článek 47) spadající pod hlavu I, Důstojnost, hlavu III, Rovnost, a hlavu VI, Soudnictví, Listiny základních práv Evropské unie.

**Europe Direct je služba, která vám pomůže odpovědět na otázky
týkající se Evropské unie.**

Bezplatná telefonní linka (*):
00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Informace jsou poskytovány zdarma, stejně jako většina telefonních hovorů (někteří operátoři, telefonní automaty nebo hotely však mohou telefonické spojení zpoplatnit).

Fotografie (na obálce a uvnitř): © Shutterstock; iStock

Mnoho doplňujících informací o Evropské unii je k dispozici na internetu.
Můžete se s nimi seznámit na portálu Europa (<http://europa.eu>).

FRA – Agentura Evropské unie pro základní práva
Schwarzenbergplatz 11 – 1040 Vídeň – Rakousko
Tel. +43 158030-0 – Fax +43 158030-699
E-mail: info@fra.europa.eu – fra.europa.eu

Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2014

ISBN 978-92-9239-375-5
doi:10.2811/60009

© Agentura Evropské unie pro základní práva, 2014
Reprodukce povolena s uvedením zdroje, mimo komerční účely.

Násilí na ženách: průzkum napříč EU

Stručně o výsledcích

Předmluva

Tato zpráva je založena na rozhovorech s 42 000 ženami z 28 členských států Evropské unie (EU). Ukazuje, že násilí na ženách a zejména genderově podmíněné násilí, které má nepoměrný dopad na ženy, představuje rozsáhlé porušování lidských práv, které si EU nemůže dovolit přehlížet.

Průzkum se dotazoval žen ohledně jejich zkušeností s fyzickým, sexuálním a psychickým násilím, včetně případů partnerského násilí („domácí násilí“), a také na nebezpečné pronásledování, sexuální obtěžování a na to, jakou úlohu ve zkušenostech žen se zneužíváním hrály nové technologie. Kromě toho se dotazoval na jejich zkušenosti s násilím v dětství. Výsledkem je obrázek rozsáhlého zneužívání, které ovlivňuje životy mnoha žen, avšak je systematicky nedostatečně oznamováno příslušným orgánům. Například každá 10. žena zažila od svých 15 let nějakou formu sexuálního násilí a každá 20. byla znásilněna. O něco více než pětina žen zažila fyzické a/nebo sexuální násilí buď od současného, nebo bývalého partnera a o něco více než jedna z 10 žen uvádí, že zažily nějakou formu sexuálního násilí páchaného dospělou osobou před tím, než dosáhly 15 let. Pro ilustraci: pouze 14 % žen přitom oznámilo nejzávažnější případ partnerského násilí na policii a 13 % oznámilo na policii nejzávažnější případ násilí ze strany jiné osoby.

Již několik let přicházejí z různých stran, včetně předsednictví Rady EU, monitorovacích orgánů, jako je Výbor OSN pro odstranění diskriminace žen, a Rady Evropy, opakované žádosti o komplexní údaje o násilí na ženách. Po zveřejnění těchto výsledků je zřejmé, že nastal čas zabývat se problematikou násilí na ženách a čerpat při tom z důkazů získaných z průzkumu provedeného v 28 zemích. Budoucí strategie EU týkající se rovnosti mezi ženami a muži by při řešení klíčových oblastí v souvislosti se zkušenostmi žen s násilím mohly vycházet ze zjištění průzkumu. Výsledky průzkumu poskytují členským státům EU dostatečnou podporu, aby ratifikovaly Úmluvu Rady Evropy o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí (Istanbulskou úmluvu), a EU, aby zvážila možnost přistoupení k této úmluvě. Zjištění dále zdůrazňují potřebu zajistit provádění stávajících opatření EU pro oběti trestných činů, zejména prostřednictvím směrnice EU týkající se obětí trestných činů. Rovněž zdůrazňují důležitost cílených právních předpisů a politik EU zabývajících se násilím na ženách, jako je evropský ochranný příkaz a nařízení o vzájemném uznávání ochranných opatření v občanských věcech, které je třeba používat v praxi, mají-li být účinné.

Vedle snah o boj proti násilí na ženách na úrovni orgánů EU a členských států musí opatření proti násilí na ženách přijmout za své i nejrůznější další aktéři, včetně například zaměstnavatelů, zdravotnických pracovníků a poskytovatelů internetových služeb. Toto je obzvláště důležité, neboť mnoho žen své zkušenosti se zneužíváním neoznamují příslušným orgánům, a většina případů násilí na ženách tedy zůstává skryta a pachatelé nejsou konfrontováni. Je tudíž zapotřebí dále zkoumat nejrůznější cesty ke zdůraznění závažnosti problematiky násilí na ženách a k jeho potírání. Zveřejněním tohoto průzkumu a nezbytnými následnými opatřeními přijatými politiky a tvůrci politik je možné povzbudit ženy, které jsou oběťmi násilí a o svých zkušenostech doteď mlčely, aby promluvily. To má zásadní význam v zemích a v určitých skupinách, kde ještě není zvykem otevřeně hovořit o osobních zkušenostech s násilím, kde je úroveň oznamování případů příslušným orgánům nízká a kde násilí na ženách nepatří mezi významná politická témata.

Souhrnně řečeno, tato zpráva představuje první výsledky z dosud nejrozsáhlejšího průzkumu na úrovni EU (a celosvětově) o různých zkušenostech žen s násilím. Doufáme, že zjištěními uvedenými ve zprávě, společně s on-line průzkumníkem dat, se budou zabývat ženy a muži, kteří mohou dát podnět ke změně s cílem řešit problematiku násilí na ženách a tuto změnu prosazovat.

V neposlední řadě je třeba uvést, že výsledky prezentované v této zprávě mohly být získány jen díky zapojení žen, které věnovaly svůj čas tomu, aby hovořily o velmi osobních a těžkých prožitcích. Pro mnohé z nich to bylo poprvé, co o zneužívání s někým hovořily. Agentura FRA by jim za to ráda poděkovala.

Morten Kjaerum
ředitel

Kódy zemí

Kód země	Země
AT	Rakousko
BE	Belgie
BG	Bulharsko
CY	Kypr
CZ	Česká republika
DE	Německo
DK	Dánsko
EE	Estonsko
EL	Řecko
ES	Španělsko
FI	Finsko
FR	Francie
HR	Chorvatsko
HU	Maďarsko
IE	Irsko
IT	Itálie
LT	Litva
LU	Lucembursko
LV	Lotyšsko
MT	Malta
NL	Nizozemsko
PL	Polsko
PT	Portugalsko
RO	Rumunsko
SE	Švédsko
SI	Slovinsko
SK	Slovensko
UK	Spojené království

Obsah

PŘEDMLUVA	3
PROČ JE TENTO PRŮZKUM ZAPOTŘEBÍ?	7
1 STANOVISKA FRA ZALOŽENÁ NA KLÍČOVÝCH ZJIŠTĚNÍCH	9
1.1. Celkový rozsah a povaha násilí na ženách, včetně partnerského násilí	9
1.2. Důsledky fyzického a sexuálního násilí na ženách, včetně partnerského násilí	10
1.3. Psychické násilí na ženách ze strany partnera	11
1.4. Zkušenosti s nebezpečným pronásledováním	12
1.5. Zkušenosti se sexuálním obtěžováním	12
1.6. Zkušenosti s násilím v dětství	13
1.7. Strach z viktimizace a její dopad	13
1.8. Postoje k násilí na ženách a povědomí o něm	14
2 CO VÝSLEDKY UKAZUJÍ?	17
2.1. Fyzické a sexuální násilí	17
2.2. Důsledky násilí	23
2.3. Psychické násilí ze strany partnera	25
2.4. Nebezpečné pronásledování	28
2.5. Sexuální obtěžování	30
2.6. Zkušenosti s násilím v dětství	32
2.7. Strach z viktimizace a její dopad	36
2.8. Postoje a povědomí	36
MOŽNÁ BUDOUCÍ OPATŘENÍ	41
PRŮZKUM V KOSTCE	43

Proč je tento průzkum zapotřebí?

Upozorňování na násilí na ženách jako na porušování základních práv v EU

Násilí na ženách, jež zahrnuje trestné činy, které mají nepoměrný dopad na ženy, jako jsou sexuální napadení, znásilnění a „domácí násilí“, představuje porušování základních práv žen na důstojnost, rovnost a přístup ke spravedlnosti. Nemá dopad jen na samotné oběti, ale týká se i rodin, přátel a společnosti jako celku. Vyžaduje si kritický pohled na to, jak společnost a stát reagují na tento typ zneužívání.

Subjekty občanské společnosti a mezivládní organizace, včetně Výboru OSN pro odstranění diskriminace žen a Rady Evropy, se v minulých desetiletích snažily upozorňovat na rozsah a povahu násilí na ženách. Tento proces podporují iniciativy na úrovni jednotlivých členských států EU. Zveřejnění údajů průzkumu FRA ukazuje, že násilí na ženách představuje značné a rozsáhlé porušování základních práv, které se dotýká životů mnoha žen v EU.

Reakce na potřebu údajů

Vzhledem k významnému dopadu násilí na ženách se tvůrci politik a profesionálové v mnoha členských státech EU stále musí potýkat s nedostatkem komplexních údajů o rozsahu a povaze tohoto problému. Jelikož většina žen násilí neoznamuje a ani necítí, že by je k tomu motivovaly systémy, které často nejsou považovány za nápomocné, mohou oficiální údaje o trestné činnosti zaznamenat pouze těch málo případů, které byly oznámeny. To znamená, že politické a praktické reakce snažící se řešit násilí na ženách nejsou vždy podpořeny komplexními důkazy. Zatímco některé členské státy EU a výzkumné instituce provedly průzkumy a jiné výzkumné projekty týkající se násilí na ženách, panuje v této oblasti v rámci EU ve srovnání s jinými oblastmi, jako je zaměstnanost, kde řada členských států shromažďuje údaje týkající se pohlaví, i nadále nedostatek komplexních a srovnatelných údajů.

Průzkum prováděný FRA v rámci celé EU je reakcí na žádost o údaje týkající se násilí na ženách, kterou vznesl Evropský parlament a kterou zopakovala Rada EU ve svých Závěrech o vymýcení násilí na ženách v EU. FRA provedla 42 000 osobních rozhovorů s náhodně

vybraným vzorkem žen v 28 členských státech EU. Výsledky těchto rozhovorů je možné posuzovat společně se stávajícími údaji a nedostatky informací o násilí na ženách na úrovni EU a jednotlivých členských států.

Údaje jako informace a podpora pro právní předpisy a politiky

Mezi opatření na úrovni EU, která mohou sloužit k řešení případů násilí na ženách, patří směrnice EU týkající se obětí trestných činů (2012/29/EU) a Úmluva Rady Evropy o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí (Istanbulská úmluva). Směrnice EU týkající se obětí, která byla přijata v roce 2012, zavádí minimální standardy pro práva, ochranu a podporu obětí trestných činů v EU a konkrétně odkazuje na oběti násilí na základě pohlaví, oběti sexuálního násilí a oběti násilí v rámci úzkých svazků. Istanbulská úmluva, která byla přijata v roce 2011, je prvním právně závazným regionálním nástrojem, který se komplexně zabývá různými formami násilí na ženách, jako je psychické násilí, nebezpečné pronásledování, fyzické násilí, sexuální násilí a sexuální obtěžování. Úmluva by měla vstoupit v platnost po 10 ratifikacích.

Vedle tohoto povzbudivého vývoje na poli práva ukazují důkazy z průzkumu o násilí na ženách, který v rámci celé EU provedla FRA, že většina žen, které se stanou oběťmi násilí, svoji zkušenost neoznámí ani policii, ani žádné organizaci na podporu obětí násilí. To je problém obzvláště v těch členských státech EU, kde ještě není běžné přiznat osobní zkušenosti s násilím a hovořit o nich. V důsledku toho většina žen, které se stanou oběťmi násilí, nepřijdou do styku s justičním systémem a dalšími službami, což je horší v členských státech, kde násilí na ženách není začleněno mezi oblasti politické intervence. Je tedy zřejmé, že v současné době nejsou potřeby a práva žen v EU naplňovány.

Proto je nezbytné přezkoumat, jak psané právo odpovídá právu v praxi, s cílem podporovat oznamování případů násilí, vylepšit přístup k ženám jako k obětem a zajistit dostatečné zdroje pro cílenou podporu obětí. Důkazy z průzkumu ukazují vzorce oznamování zneužívání a důvody, proč ženy násilí neoznamují, které je možné zkoumat s ohledem na situaci v jednotlivých členských státech.

Stanoviska FRA – možné budoucí kroky

Na základě podrobných zjištění průzkumu FRA vypracovala řadu stanovisek, která navrhují různé způsoby, jak násilí na ženách rozpoznávat a řešit. Patří sem opatření, jež přesahují úzké hranice trestního práva a sahají od odvětví zaměstnanosti a zdravotnictví až po médium nových technologií a jejichž součástí jsou cílené osvětové iniciativy, které mohou podnítit oznamování případů násilí.

Tato stanoviska vycházejí z dřívějších výzev ze strany orgánů, jako je OSN a Rada Evropy, k přijetí opatření

k boji proti násilí na ženách. Stanoviska a návrhy FRA ohledně možných budoucích kroků jsou jedinečné v tom ohledu, že vycházejí z důkazů získaných z osobních rozhovorů s 42 000 ženami ze všech 28 členských států EU.

Souhrnně řečeno, mezivládní organizace a občanská společnost řadu let volaly po spolehlivých a ucelených údajích o násilí na ženách, aby bylo možné formulovat politiky a řídit postupy s cílem řešit toto porušování základních práv. Díky zveřejnění výsledků průzkumu FRA o násilí na ženách má 28 členských států EU tyto údaje nyní k dispozici.

1

Stanoviska FRA založená na klíčových zjištěních

Ze zjištění průzkumu vyplývá, že násilí na ženách představuje rozsáhlé, avšak velmi nedostatečně oznamované porušování lidských práv v celé EU. V reakci na to FRA formulovala tato stanoviska. Jejich cílem je přimět tvůrce politiky EU i jednotlivých států zavést a provádět komplexní opatření, která zabrání a budou reagovat na genderově podmíněné násilí na ženách, zejména v těch členských státech, kde tomuto porušování práv není věnována náležitá pozornost a není dostatečně řešeno.

Níže je uveden souhrn stanovisek, která jsou dále rozvedena na konci každé kapitoly zprávy o hlavních výsledcích průzkumu.

1.1. Celkový rozsah a povaha násilí na ženách, včetně partnerského násilí

Reakce na rozsah a specifickou povahu fyzického a sexuálního násilí na ženách

- Rozsah fyzického a sexuálního násilí, které zažívají ženy v celé EU, vyžaduje, aby tomuto problému byla v rámci politik opět věnována pozornost. Přibližně 8 % žen zažilo v posledních 12 měsících před rozhovorem v rámci průzkumu fyzické a/nebo sexuální násilí a každá třetí žena zažila od svých 15 let nějakou formu fyzického a/nebo sexuálního napadení.
- Konkrétně sexuální násilí představuje všudypřítomnou trestnou činnost, která si žádá společný postup při řešení postojů k sexuálnímu násilí na ženách. Každá 10. žena zažila od svých 15 let nějakou formu sexuálního násilí a každá 20. žena byla od svých 15 let znásilněna.

- Z těch žen-respondentek, které uvedly, že zažily sexuální násilí ze strany jiné osoby než partnera (od věku 15 let), téměř každá 10. uvádí, že na nejzávažnějším případě násilí se podílel více než jeden pachatel. Je zapotřebí zvýšená odborná podpora pro oběti sexuálního násilí, které může zahrnovat případy násilí s více pachateli.

- Výsledky průzkumu ukazují, že mladé ženy jako skupina jsou obzvláště zranitelné vůči další viktimizaci. Je proto potřeba zaměřit prevenci a osvětu v oblasti násilí na ženách na mladé ženy.

- Násilí na ženách lze řešit jako veřejný problém obecného zájmu. Kampaně proti násilí na ženách a reakce na takové násilí musí být zaměřeny na muže i ženy. Muži musí být pozitivně zapojeni do iniciativ, které je konfrontují s tím, jak někteří muži užívají proti ženám násilí.

- Jak Istanbulská úmluva Rady Evropy, tak směrnice EU týkající se obětí trestných činů stanoví nové normy pro řešení problematiky obětí genderově podmíněného násilí. Je možné vyzvat členské státy EU, aby úmluvu ratifikovaly. Minimálně je zapotřebí, aby členské státy EU přezkoumaly své právní předpisy, a zajistily tak, aby byly v souladu s úmluvou a směrnicí.

Řešení rozsahu a specifické povahy partnerského násilí na ženách

- Rozsah partnerského násilí vyžaduje, aby se politika na úrovni EU a členských států znovu na tuto problematiku zaměřila. Z žen, které mají nebo měly vztah s mužem, 22 % zažilo fyzické a/nebo sexuální násilí. Aby stát mohl účinně řešit zneužívání ve vztazích, musí partnerské násilí řešit jako veřejnou spíše než soukromou záležitost.

- Z respondentek, které uvádějí, že byly znásilněny současným partnerem, zhruba třetina (31 %) říká, že byly partnerem znásilněny více než šestkrát. Znásilnění manželem je pro mnoho žen skutečností a mnohé z nich je zažily vícekrát. To vyžaduje, aby právo ve všech členských státech EU poskytovalo vdaným ženám jako obětem znásilnění stejné podmínky jako svobodným ženám.
- Z důkazů je patrné, že značný počet žen zůstává po ukončení vztahu, v němž byly vystaveny násilí, nadále zranitelných vůči zneužívání. Je jim třeba poskytnout ochranu. Je nezbytné ve vhodný okamžik provést přezkoumání evropského ochranného příkazu a nařízení o vzájemném uznávání ochranných opatření v občanských věcech s ohledem na dopad těchto předpisů na bezpečnost žen.
- Výsledky průzkumu FRA naznačují, že existuje souvislost mezi nadměrnou konzumací alkoholu u partnera ženy a zvýšenou mírou násilí z jeho strany. Nadměrnou konzumaci alkoholu je nutné zdůrazňovat a zabývat se jí jako faktorem přispívajícím k násilnému chování mužů vůči ženám v důvěrných vztazích. Jednotlivé členské státy by měly v opatřeních pro prevenci násilí zvážit řešení nadměrné konzumace alkoholu. Odvětví alkoholických nápojů by mohlo tato opatření podporovat v rámci propagace odpovědné konzumace alkoholu. Zároveň by se mohl zvážit systematický sběr údajů policií o zneužívání alkoholu s ohledem na případy domácího násilí.
- Je zapotřebí se zaměřit na vlastnosti a chování pachatelů za účelem prozkoumání možných rizikových faktorů, které přispívají k násilí v důvěrných partnerských vztazích. Průzkum například poukazuje na dopad chování mužů ve vztahu, kdy se snaží svoji partnerku ovládat, například tak, že jí zakazuje nakládat s financemi nebo vídat se s přáteli či rodinou. Kladením otázek o vlastnostech a chování pachatelů se mohou profesionálové dozvědět o faktorech, jež mohou být varovnou známkou násilí.
- Mnoho žen, které se staly obětí partnerského násilí, ve vztahu zažívá opakované případy násilí. Členské státy EU by měly být podněcovány k tomu, aby přezkoumaly své právní předpisy z hlediska schopnosti rozeznávat a účinně řešit dopad opakované viktimizace na životy mnoha žen, jelikož opakovaná viktimizace je typickým znakem partnerského násilí.
- Osvětové kampaně o násilí na ženách musí být založené na přesných údajích, aby se zajistilo, že svá sdělení adresují správným cílovým skupinám. Tyto kampaně mohou zároveň podněcovat otevřené diskuse o násilí na ženách. Takové diskuse mohou nakonec zvýšit četnost oznamování případů násilí orgánům a posílit služby podpory obětem.
- Je naprosto nezbytné zlepšit a harmonizovat sběr údajů o násilí na ženách jak v členských státech EU, tak mezi nimi, aby tyto údaje mohly být efektivněji využívány při řešení porušování práv v celé EU. V rámci pravomocí EU je nutné usilovat o shromažďování údajů v klíčových oblastech, kde ženy čelí násilí, přičemž iniciativy při sběru údajů o násilí na ženách by se například mohl ujmout Eurostat a čerpat při tom z osvědčených postupů členských států.

1.2. Důsledky fyzického a sexuálního násilí na ženách, včetně partnerského násilí

Řešení nedostatečného oznamování případů násilí policii a jiným orgánům

- Četnost oznamování případů násilí na ženách policii a jiným orgánům je nízká a je třeba ji zvýšit. Jen každá třetí oběť partnerského násilí a každá čtvrtá oběť násilí ze strany jiné osoby než partnera oznámila poslední závažný případ policii nebo nějakému jinému orgánu. Vyšší četnost oznamování partnerského násilí odráží skutečnost, že ženy často zažijí několik případů zneužívání ze strany partnera, než se rozhodnou jej oznámit, zatímco násilí ze strany jiné osoby než partnera bývá častěji jednorázový incident.
- Zejména je třeba řešit nespokojenost obětí s prací policie prostřednictvím používání a sledování ustanovení stanovených pro oběti v souladu s Istanbulskou úmluvou a směrnicí EU týkající se obětí trestných činů v praxi. Je nezbytné přezkoumat různé modely policejního zásahu zaměřeného na ochranu obětí s cílem zjistit, do jaké míry oběti chrání a naplňují jejich potřeby v praxi.

Úloha zdravotní péče

- Zdravotníci pracovníci mohou hrát větší úlohu při rozpoznávání případů násilí na ženách a pomoci takovým případům předcházet. Průzkum například uvádí, že jsou násilím ohroženy těhotné ženy; z těch žen, které zažily násilí ze strany bývalého partnera a byly v průběhu tohoto vztahu těhotné, 42 % zažilo násilí ze strany partnera během svého těhotenství.

Zajištění, aby politiky vycházely z důkazů

- Komplexní údaje o zkušenostech žen s násilím jsou nezbytné pro rozvoj a sledování politik pro boj proti násilí na ženách.

- Je zapotřebí vyjasnit pravidla týkající se mlčenlivosti, aby zdravotničtí pracovníci mohli zneužívání řešit a oznamovat. To podporují výsledky průzkumu, které ukazují, že 87 % žen by považovalo za přijatelné, pokud by se lékaři běžně ptali na násilí, kdyby pacientky vykazovaly určitá zranění nebo vlastnosti. Vývoj pravidelného dotazování ze strany zdravotnických pracovníků ohledně známek násilí musí zároveň zajistit, aby byly zavedeny vhodné kontroly, aby zdravotničtí pracovníci byli sami schopni identifikovat potenciál pro zneužívání.

Úloha specializovaných služeb podpory obětem

- V porovnání s počtem žen, které se v důsledku násilí obrátily na zdravotnické služby, se jich na organizace na podporu obětí nebo azylové domy pro ženy po nejzávažnějším případě fyzického a/nebo sexuálního násilí obrátilo jen málo. Například zatímco jedna třetina žen po nejzávažnějším případě sexuálního násilí ze strany partnera vyhledala lékaře, zdravotnické středisko nebo nemocnici, pouze 6 % se obrátilo na azylový dům pro ženy a 4 % se obrátila na organizaci na podporu obětí. Toto zjištění naznačuje, že při oznamování případů násilí ženami hraje úlohu řada faktorů: znalost těchto služeb, jež může záviset na tom, kde žena v zemi žije, a na dostupnosti takových služeb v oblasti, kde žije; zdroje, které tyto organizace mají, což ovlivňuje jejich schopnost poskytovat služby; a bezprostřední potřeby ženy, které se mohou soustředit na zdravotní péči. V souladu se směrnicí EU týkající se obětí trestných činů a Istanbulskou úmlouvou je v celé EU naléhavě zapotřebí posílit zdroje pro specializované služby podpory obětem, které mohou na tyto potřeby žen, které se stanou oběťmi násilí, reagovat.
- Zhruba každá čtvrtá oběť sexuálního napadení ať již ze strany partnera, nebo jiné osoby se po nejzávažnějším případě neobrátila na policii ani na jinou organizaci, protože se styděla a cítila trapně. Reakce na viktimizaci žen, které podporují negativní kulturu „obviňování obětí“, je nutné důsledně eliminovat. Specializované podpůrné služby musí proto řešit potřeby obětí, které v důsledku viktimizace trpí negativními pocity, jež mohou zahrnovat sebeobviňování a stud.
- Údaje jsou nezbytné, aby bylo možné změřit, zda různé služby v praxi vyhovují potřebám obětí, a určit, kam nejučinněji směřovat zdroje pro pomoc obětem.

Společné řešení násilí na ženách

- Účinnost současných právních předpisů, politických iniciativ a zásahů profesionálů je možné hodnotit, budeme-li důkazy posuzovat na základě ochoty

žen zneužívání oznamovat a jejich spokojenosti se službami, které jsou jim poskytnuty. Jelikož v řadě členských států je oznamování případů násilí nedostatečné, je pro účinné zajištění potřeb a práv žen zapotřebí na násilí na ženách reagovat prostřednictvím koordinovaného zapojení jednotlivých orgánů.

- Interinstitucionální spolupráce je zásadní pro harmonizovaný a účinný sběr a výměnu údajů týkajících se případů násilí na ženách.

1.3. Psychické násilí na ženách ze strany partnera

Pochopení rozsahu a specifické povahy psychického násilí ze strany partnera a reakce na ně

- Psychické násilí ze strany partnerů je rozšířené a jeho dopady je nezbytné vzít na v potaz. Výsledky průzkumu například ukazují, že dvě z pěti žen (43 %) zažily nějakou formu psychického násilí ze strany současného nebo bývalého partnera. Abychom uvedli několik příkladů, zahrnuje to 25 % žen, které partner v soukromí znevažoval nebo ponižoval, 14 % žen, jejichž partner jim vyhrožoval, že jim fyzicky ublíží, a 5 % žen, jejichž partner jim zakazoval opustit dům/byt, bral jim klíče od auta nebo je zamykal.
- Z žen, které nyní mají vztah, 7 % zažilo čtyři či více různých forem psychického násilí. Četné a opakované formy psychického násilí ze strany sexuálního partnerů musí být chápány jako narušení autonomie ženy, což se rovná ztrátě autonomního soukromého a rodinného života.
- Zaměstnavatelé a odborové svazy by měli zvážit přijetí osvětových a souvisejících vzdělávacích aktivit pro odpovědné pracovníky, aby jim pomohli určit a reagovat na potřeby zaměstnanců, kteří jsou psychicky ovládáni svým partnerem.
- Policie a ostatní příslušné veřejné orgány by měly absolvovat odbornou přípravu, aby dokázaly vnímat a chápat dopad psychického zneužívání na oběti.
- Ovládání a zneužívání ze strany pachatelů může vyžadovat, aby policie zasáhla přímo, aby oběti chránila a odkázala je na služby podpory obětem, spíše než aby čekala, až oběť vyhledá pomoc sama. Souběžně s tím je zapotřebí, aby služby pracovaly s pachateli a řešily psychické zneužívání, kterého se dopouštějí, společně s řešením jakéhokoli násilného chování.

- Na úrovni členských států EU je zapotřebí přezkoumat právní předpisy s cílem posoudit, zda zahrnují různé formy opakovaného psychického zneužívání a jejich dopad na oběti, což, jak ukazují výsledky průzkumu, je ve vztazích často doprovázeno fyzickým a/nebo sexuálním násilím.

1.4. Zkušenosti s nebezpečným pronásledováním

Zlepšení řešení nebezpečného pronásledování v právních předpisech a v praxi

- Výsledky průzkumu ukazují, že každá pátá žena zažila od svých 15 let nějakou formu nebezpečného pronásledování a 5 % žen takové pronásledování zažilo v posledních 12 měsících předcházejících průzkumu. Avšak tři ze čtyř případů nebezpečného pronásledování uváděných v průzkumu nebyly nikdy oznámeny na policii. Tam, kde je nebezpečné pronásledování uznáváno v právních předpisech, by ženy měly být podporovány v tom, aby tyto případy oznamovaly. Zároveň je zapotřebí přezkoumat používání a účinnost právních ustanovení o nebezpečném pronásledování na úrovni členských států. Členské státy EU, které nemají ucelené právní předpisy o nebezpečném pronásledování, by měly být podněcovány, aby zavedly právní předpisy, které slouží potřebám obětí.
- Obětem nebezpečného pronásledování by se mělo ze strany státu dostat dostatečné ochrany, která by měla vycházet z typu ochrany vyvíjeného v reakci na případy domácího násilí.
- Jelikož každou desátou ženu pronásledoval bývalý partner, měly by být podpůrné služby upozorněny na výskyt pronásledování po ukončení vztahu, aby tyto vzorce chování nebyly přehlíženy.
- Každá pátá žena, která nebezpečné pronásledování zažila, uvádí, že trvalo déle než dva roky. Stejně jako u fyzického a sexuálního násilí mohou být emocionální a psychické důsledky nebezpečného pronásledování dlouhodobé a hluboce zakořeněné. Je proto zapotřebí specializovaných služeb podpory obětem, které dokážou obětem nebezpečného pronásledování pomoci.

Úloha internetu a sociálních médií

- Z obětí nebezpečného pronásledování 23 % dotazovaných v průzkumu uvedlo, že si v reakci na nejzávažnější případ nebezpečného pronásledování muselo změnit e-mailovou adresu nebo telefonní

číslo. Internetové platformy a sociální média by měly přijmout opatření, aby proaktivně pomáhaly obětem nebezpečného pronásledování oznamovat zneužívání, a měly by být vybízeny k proaktivnímu řešení chování pachatelů. Souběžně je možné vybízet policii, aby dokázala běžně rozpoznat a prošetřit případy, ve kterých hraje úlohu nebezpečné kybernetické pronásledování.

1.5. Zkušenosti se sexuálním obtěžováním

Podpora informovanosti a oznamování sexuálního obtěžování

- Sexuální obtěžování je pro mnoho žen v EU všudypřítomná a běžná zkušenost. Například každá pátá žena od svých 15 let zažila nepříjemné dotýkání, objímání nebo líbání a 6 % všech žen zažilo od svých 15 let tento typ obtěžování minimálně šestkrát. Z žen, které zažily sexuální obtěžování od svých 15 let alespoň jednou, 32 % uvedlo jako pachatele kolegu, nadřízeného nebo zákazníka. V reakci na tuto situaci by organizace zaměstnavatelů a odborové svazy měly podporovat informovanost ohledně sexuálního obtěžování a podporovat ženy, aby případy násilí oznamovaly.
- Výsledky průzkumu uvádějí, že na sexuálním obtěžování žen se podílí řada různých pachatelů a může zahrnovat používání „nových“ technologií. Každá 10. žena (11 %) se setkala s nevhodnými návrhy na internetových sociálních sítích nebo byla vystavena nevyžádaným sexuálně explicitním e-mailům či SMS zprávám. Tyto způsoby sexuálního obtěžování se nepoměrně více týkají mladších žen. Členské státy EU musí přezkoumat stávající rozsah působnosti legislativních a politických reakcí na sexuální obtěžování a vzít v potaz, že k němu může docházet v různém prostředí a různými prostředky, například prostřednictvím internetu nebo mobilních telefonů. Stejně jako u nebezpečného kybernetického pronásledování je možné policii vybízet, aby dokázala běžně rozpoznat a prošetřit případy, ve kterých hraje úlohu kybernetické obtěžování.

Zranitelnost žen na odborných nebo manažerských pozicích vedle ostatních žen

- Mezi 74 % a 75 % žen na odborné nebo vysoké manažerské pozici zažilo za svůj život sexuální obtěžování a každá pátá z nich zažila sexuální obtěžování v posledních 12 měsících před průzkumem. Je zapotřebí uznat skutečnost, že ženy na odborných a manažerských pozicích a na jiných vrcholových pozicích jsou vystaveny riziku sexuálního obtěžování. Důvody by mohly být různé, například vystavení pracovním

prostředím a situacím, kde jim hrozí vyšší riziko zneužívání, i možnost, že ženy na odborných a manažerských pozicích jsou ostražitější vůči projevům sexuálního obtěžování. Je zapotřebí, aby zaměstnavatelé a jiné organizace zvyšovali informovanost a zaváděli praktické iniciativy pro rozeznávání a řešení sexuálního obtěžování, které zažívají ženy s různými pracovními zkušenostmi a vzděláním a v různých pracovních uspořádáních.

Poskytování důkazů s cílem poukázat na sexuální obtěžování a potírat je

- Administrativní údaje a stávající průzkumy týkající se práce a vzdělání by měly být rozšířeny tak, aby zahrnovaly pravidelné a podrobné dotazování o sexuálním obtěžování. Údaje z těchto průzkumů mohou být použity jako podklady pro politiky a opatření k řešení tohoto zneužívání.

1.6. Zkušenosti s násilím v dětství

Rozsah zneužívání v dětství a nedostatečné oznamování případů násilí

- Jen o něco více než jedna z 10 žen (12 %) zažilo do svých 15 let nějakou formu sexuálního zneužívání nebo incidentu ze strany dospělého. Tyto formy zneužívání obvykle zahrnují ukazování genitálií dospělou osobou (8 %) nebo dotýkání se genitálií či prsou dítěte (5 %). V extrémním případě 1 % žen uvádí, že byly jako děti přinuceny k pohlavnímu styku s dospělým.
- Přibližně 27 % žen v dětství (před dovršením 15 let) zažilo nějakou formu fyzického zneužívání ze strany dospělé osoby.
- EU se musí znovu zaměřit na rozšířené a nedostatečné oznamování zneužívání, které ženy zažily jako děti. Tyto důkazy je možné použít v rámci řešení jak současného zneužívání dětí, tak zneužívání dětí v minulosti.

Charakteristiky zneužívání

- V 97 % případů sexuálního zneužívání v dětství byl pachatelem muž, zatímco v případě fyzického násilí bylo mužům připisováno jen o něco více případů než ženám.
- Jsou potřeba podrobné údaje o zneužívání v dětství, včetně průzkumů, které mohou zachytit neoznámené zneužívání, aby bylo možné získat a potvrdit důkazy o charakteristikách zneužívání, na jejichž základě lze

zaměřovat zásahy na prevenci zneužívání, ochranu obětí a trestání pachatelů.

Reakce na zneužívání v dětství

- Výsledky naznačují, že 30 % žen, které se staly oběťmi sexuálního násilí ze strany bývalého nebo současného partnera, rovněž zažilo sexuální násilí v dětství, zatímco mezi ženami, které ve svém současném nebo bývalém vztahu sexuální násilí nezažily, uvádí zkušenost se sexuálním násilím v dětství 10 % žen. Zároveň 73 % matek, které byly oběťmi fyzického a/nebo sexuálního násilí ze strany partnera, uvádí, že alespoň jedno z jejich dětí vědělo, že k takovému násilí dochází. Programy by se měly zaměřovat na děti a rodiny ohrožené násilím, aby tento cyklus zneužívání ukončily.
- V souladu s Istanbulskou úmluvou by členské státy EU měly být podněcovány k tomu, aby přezkoumaly své právní předpisy s cílem přehodnotit, zda jsou odůvodněny případné lhůty pro oznámení zneužívání, k němuž došlo v dětství.
- Důkazy založené na vlastních zkušenostech dítěte se zneužíváním jsou zásadní k formulaci politik a postupů pro prevenci a ochranu dětí před zneužíváním.

1.7. Strach z viktimizace a její dopad

Strach z genderově podmíněného násilí ovlivňuje volný pohyb žen

- Průzkum ukazuje, že polovina všech žen se alespoň občas vyhýbá některým situacím nebo místům, jelikož mají strach z fyzického nebo sexuálního útoku. V porovnání s tím, jak ukazují stávající průzkumy běžné populace o trestné činnosti a viktimizaci, je strach mužů z trestné činnosti a jeho dopad na jejich životy obecně menší než u žen. Strach žen z trestné činnosti, konkrétně jejich strach z genderově podmíněného násilí, je třeba vzít v potaz a řešit na úrovni EU a členských států a rovněž na místní úrovni, neboť má negativní dopad na každodenní volný pohyb žen.

Větší strach může být známkou zneužívání

- Mnoho žen, které uvádí větší strach z napadení, mívá zkušenosti s vysokou mírou fyzického nebo sexuálního násilí. Vzhledem k tomu, že větší strach může odrážet zkušenosti se zneužíváním, je možné podle potřeby podněcovat zdravotnické pracovníky a jiné příslušné profesionály, aby kladli otázky a shromažďovali informace o strachu z viktimizace ve snaze identifikovat možné zneužívání.

1.8. Postoje k násilí na ženách a povědomí o něm

Zvyšování povědomí o násilí na ženách

- To, zda ženy vnímají násilí na ženách jako běžné nebo vzácné v jejich zemi, souvisí s jejich osobními zkušenostmi s partnerským a/nebo jiným než partnerským násilím a s jejich povědomím o jiných ženách, které jsou oběťmi násilí, a o kampaních zabývajících se násilím na ženách. Při vypracovávání politik za účelem zvýšení povědomí o násilí na ženách v různém prostředí a mezi různými skupinami žen je zapotřebí vzít v úvahu souhru těchto faktorů.
- Cílené kampaně na úrovni členských států EU jsou nezbytné pro zvýšení informovanosti žen (a mužů) o genderově podmíněném násilí, pro podporu oznamování případů násilí, ochranu obětí a práci v oblasti prevence.

Zajištění, aby očekávání v souvislosti s poskytováním služeb mohla být v praxi splněna

- Ženy, které jsou oběťmi násilí, to jen zřídka oznámí specializovaným službám. Mají-li být osvětové kampaně, jejichž cílem je zvýšit informovanost o násilí na ženách a podnítit oznamování případů násilí, úspěšné, je nutné zřídit specializované služby a zajistit jim dostatečné zdroje, aby mohly plnit potřeby obětí.

Zajištění, aby kampaně byly založeny na existujících důkazech o násilí na ženách

- Pokud nejsou k dispozici údaje na úrovni členských států EU, je možné použít výsledky průzkumu FRA o násilí na ženách pro podporu zvyšování informovanosti a přijímání opatření ze strany členských států EU v souvislosti s takovým násilím.

VÝKLAD VÝSLEDKŮ

Uváděné míry násilí se v jednotlivých členských státech liší. Více podrobností naleznete v on-line „průzkum-níku dat“, který doprovází tuto zprávu. Zde uvádíme několik možných vysvětlení těchto rozdílů.

Uznání rozdílů mezi zeměmi

Stejně jako se v jednotlivých zemích značně liší oficiální údaje o trestné činnosti o zaznamenaných trestných činech, mezi jednotlivými zeměmi se také často vyskytují velké rozdíly v míře uváděné viktimizace, kdy jsou respondenti dotazováni v rámci průzkumu viktimizace. To platí pro trestnou činnost obecně a zejména pro případy násilí na ženách, které představují obzvláště citlivé téma k diskusi v rámci průzkumu.

Odchytky mezi jednotlivými zeměmi v prevalenci násilí podle průzkumu FRA je třeba posuzovat v souvislosti s řadou faktorů. Oficiální údaje o trestné činnosti například ukazují významné rozdíly mezi jednotlivými zeměmi v míře celkového násilí, včetně míry násilí na ženách, pokud jsou tyto údaje k dispozici. Údaje z obecných průzkumů trestné činnosti a také průzkumů zaměřených na násilí na ženách vždy vykazují rozdíly mezi jednotlivými zeměmi v míře násilí. Na druhou stranu průzkum FRA ukazuje menší odchytky mezi členskými státy EU, co se týče míry domácího násilí, než studie zdraví žen a domácího násilí v 10 zemích provedená Světovou zdravotnickou organizací (údaje shromažďované v letech 2000–2003). Porovnáme-li výsledky průzkumu FRA s ohledem na prevalenci znásilnění s výsledky národního průzkumu partnerského a sexuálního násilí v USA pokrývajících 50 států USA (údaje shromážděné v roce 2010), mezi členskými státy EU jsou odchytky menší než mezi státy v USA. Výsledky průzkumu FRA se rovněž v zásadě shodují s výsledky stávajících vnitrostátních průzkumů o násilí na ženách v členských státech EU, jsou-li k dispozici.

Možná vysvětlení rozdílů mezi zeměmi

Přestože se ve výsledcích průzkumu ohledně míry násilí na ženách dají, v souladu s dalšími zjištěními průzkumu, očekávat rozdíly mezi zeměmi, rozdíly mezi 28 odlišnými zeměmi se obtížněji vysvětlují a zobecňují. Zde je pět možných vysvětlení pozorovaných rozdílů v prevalenci míry násilí na ženách mezi jednotlivými zeměmi. Aby bylo možné je potvrdit, je zapotřebí další zkoumání, a je na ně možné nahlížet s ohledem na jiná možná vysvětlení na úrovni jednotlivých zemí.

- 1) V různých zemích může být více či méně kulturně přijatelné hovořit s druhými o zkušenostech s násilím na ženách. Podíváme-li se na výsledky průzkumu, je třeba se zamyslet nad možností, že ve společnostech, kde se partnerské násilí považuje do velké míry za soukromou záležitost, není pravděpodobné, že ženy, které jsou oběťmi násilí, budou o případech násilí hovořit s rodinou nebo přáteli, a tyto případy jsou také jen zřídka oznámeny na policii. Tato nesdílnost se může projevit v neochotě hovořit s tazateli průzkumu.
- 2) Rovnost žen a mužů by mohla vést k vyšší míře odhalení násilí na ženách. Ve společnostech, kde panuje větší rovnost, existuje větší pravděpodobnost, že budou případy násilí na ženách otevřeně řešeny a odmítány.
- 3) Vystavení žen působení rizikových faktorů násilí lze na úrovni členských států posuzovat s ohledem na faktory, které by mohly zvyšovat vystavení násilí. Zahrnují vzorce v zaměstnání (práce mimo domov), socializaci a životní styl (trávení volného času venku nebo schůzky).
- 4) Rozdíly mezi zeměmi v celkové míře násilných trestných činů je zapotřebí posuzovat společně se zjištěními, jež se týkají násilí na ženách. Například větší míra urbanizace v členském státě obecně souvisí s vyšší kriminalitou.
- 5) Průzkum poskytl důkaz o vztahu mezi zvyklostmi pachatelů ve spotřebě alkoholických nápojů a zkušenostmi žen s partnerským násilím („domácím násilím“). Různé konzumační návyky v členských státech mohou pomoci vysvětlit některé aspekty násilí na ženách, které je následně třeba posuzovat spolu se vzorci násilného chování jednotlivých pachatelů, jež nemusí být omežováno na násilí na ženách.

Tyto a další faktory je zapotřebí dále zkoumat při posuzování zjištění na úrovni jednotlivých členských států.

2

Co výsledky ukazují?

Následující oddíl obsahuje výběr klíčových zjištění průzkumu, která odráží hlavní oblasti, na něž se dotazník zaměřoval.

Zjištění průzkumu podrobně popisuje zpráva o hlavních výsledcích průzkumu a on-line průzkumník dat, přičemž uživatel může pomocí on-line nástroje získávat údaje různými způsoby.

Dotazování na zkušenosti od 15 let věku, do 15 let věku a v předchozích 12 měsících před rozhovorem v rámci průzkumu

Průzkumu se zúčastnily ženy ve věku od 18 do 74 let. Aby bylo možné rozlišit případy násilí, k nimž došlo v dětství, a na základě zavedené praxe v oblasti průzkumů uváděly otázky průzkumu věk 15 let a ženy byly požádány, aby se zamyslely nad případy, k nimž došlo před dovršením tohoto věku a po něm.

Různé průzkumy volí pro ohraničení otázek průzkumu různý mezní věk. V tomto ohledu průzkum FRA odpovídá průzkumu Světové zdravotnické organizace o zdraví žen a domácím násilí, který také zvolil hranici 15 let.

Průzkum FRA ženy žádal, aby rozlišovaly mezi případy, které se staly po 15. roce věku (do současnosti) a v předchozích dvanácti měsících před rozhovorem v rámci průzkumu. Požádáme-li ženy, aby se soustředily na posledních 12 měsíců, pomůže jim to rozlišovat mezi nedávnými a případně staršími událostmi. Zároveň tak získáme údaje, které jsou přímo relevantní z hlediska politik v souvislosti se současnou praxí, jako jsou reakce policie.

2.1. Fyzické a sexuální násilí

► **Fyzické násilí:**

Odhaduje se, že během 12 měsíců předcházejících rozhovorům v rámci průzkumu zažilo fyzické násilí 13 milionů žen v EU. To odpovídá 7 % žen ve věku 18-74 let v EU.¹

► **Sexuální násilí:**

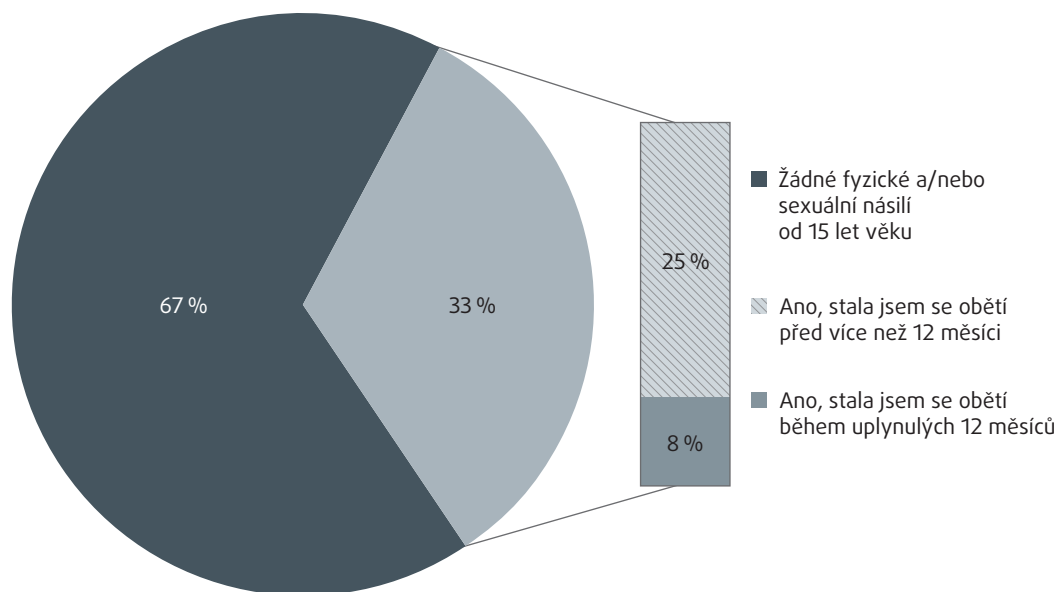
Odhaduje se, že během 12 měsíců předcházejících rozhovorům v rámci průzkumu zažilo sexuální násilí 3,7 milionu žen v EU, což odpovídá 2 % žen ve věku 18-74 let v EU.

Celková prevalence fyzického a sexuálního násilí

- Každá třetí žena (33 %) zažila od svých 15 let fyzické a/nebo sexuální násilí.
- Přibližně 8 % žen zažilo fyzické a/nebo sexuální násilí během 12 měsíců před rozhovorem v rámci průzkumu (graf 1 a).
- Ze všech žen, které mají (současného nebo bývalého) partnera, jich 22 % zažilo po 15. roce věku fyzické a/nebo sexuální násilí ze strany partnera (tabulka 1).

¹ Podle on-line databáze Eurostatu žilo v EU-28 k 1. lednu 186 590 848 žen ve věku 18 až 74 let, viz: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database (data code demo_pjan, údaje získané dne 16. srpna 2013).

Graf 1 a: Ženy, které zažily fyzické a/nebo sexuální násilí od 15 let věku a v průběhu 12 měsíců před rozhovorem, EU-28 (%)

Poznámka: Na základě odpovědí všech respondentek (N=42 002).

Zdroj: Soubor údajů z průzkumu FRA o násilí na ženách založeném na pohlaví, 2012

Rámeček 1: Co průzkum zjišťoval – fyzické a sexuální násilí

Fyzické násilí

Jak často vám někdo udělal něco z následujícího seznamu od vašich 15 let až do této chvíle / v minulých 12 měsících:

- Vrážel nebo strkal do vás?
- Dal vám facku?
- Hodil po vás tvrdý předmět?
- Popadl vás za vlasy nebo vás za ně tahal?
- Bil vás pěstí nebo tvrdým předmětem nebo do vás kopal?
- Popálil vás?
- Zkusil vás dusit nebo škrtit?
- Pořezal vás nebo vás bodl, případně po vás vystřelil?
- Tloukl vám o něco hlavou?

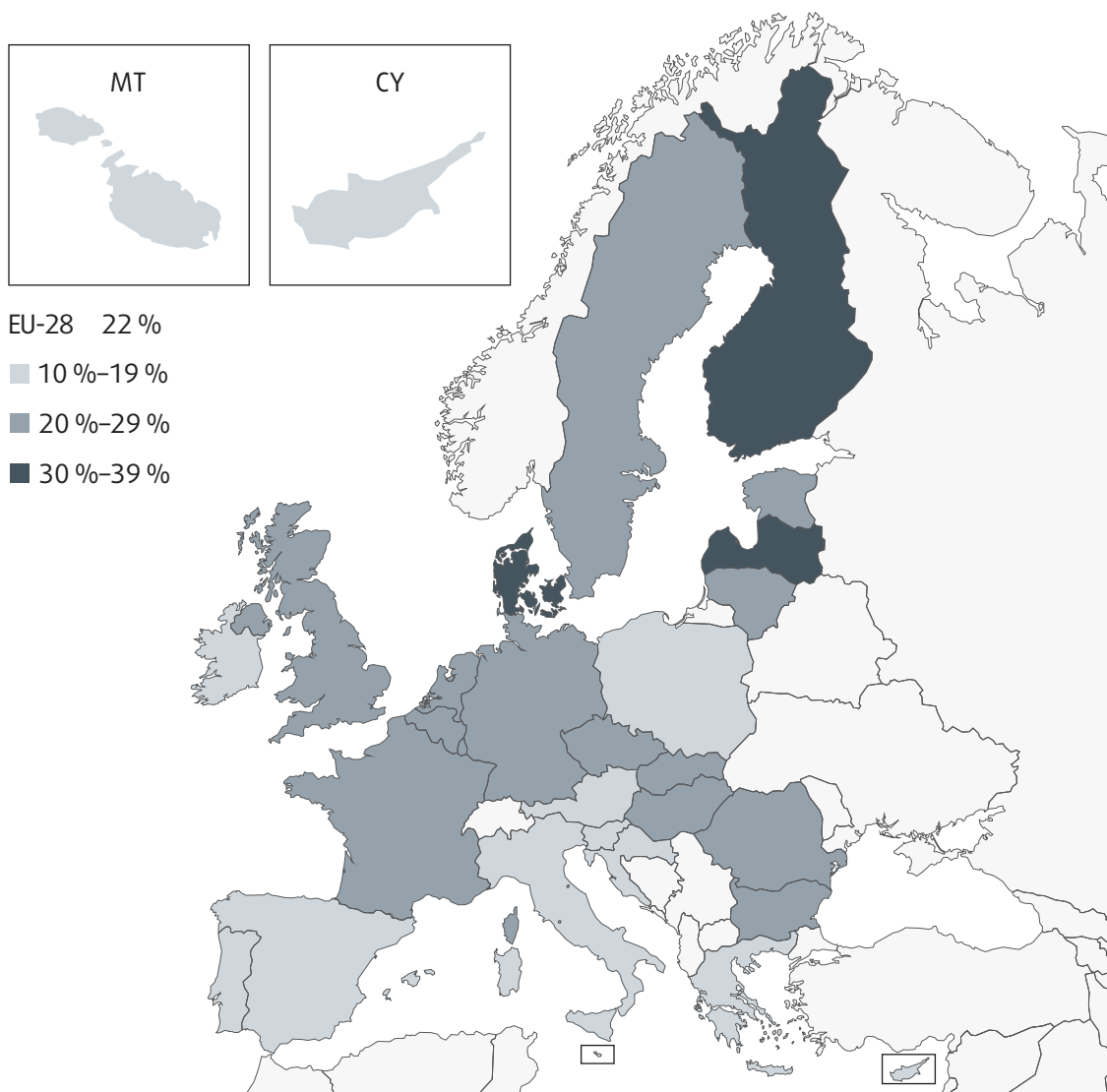
Sexuální násilí

Jak často vám někdo udělal něco z následujícího seznamu od vašich 15 let až do této chvíle / v minulých 12 měsících:

- Přinutil vás k pohlavnímu styku tím, že vás držel nebo vám nějak ubližoval? [V PŘÍPADĚ POTŘEBY DODEJTE: Pohlavním stykem je zde míněn vynucený orální, anální nebo vaginální sex]
- Kromě předchozího, pokusil se vás přinutit k pohlavnímu styku tím, že vás držel nebo vám nějak ubližoval? [V PŘÍPADĚ POTŘEBY DODEJTE: Pohlavním stykem je zde míněn vynucený orální, anální nebo vaginální sex]
- Kromě předchozích, přinutil vás zúčastnit se jakékoli formy sexuální aktivity, když jste to nechtěla nebo nebyla schopná odmítnout?
- Nebo jste svolila k nějaké sexuální aktivitě, protože jste se bála, co by se stalo, kdybyste odmítla?

Otázky o fyzickém a sexuálním násilí byly pokládány samostatně ohledně současného partnera, bývalého partnera a jiných osob.

Graf 1 b: Fyzické nebo sexuální násilí ze strany partnera od 15 let věku, EU-28 (%)

Zdroj: Soubor údajů z průzkumu FRA o násilí na ženách založeném na pohlaví, 2012

Tabulka 1: Ženy, které zažily fyzické a/nebo sexuální násilí ze strany současného nebo bývalého partnera nebo jiné osoby po 15. roce věku podle členského státu EU (%)^{a, b, c}

Členský stát EU	Jakýkoli partner (současný a/nebo bývalý) ^b	Jiná osoba ^c	Jakýkoli partner a/nebo -jiná osoba ^c
AT	13	12	20
BE	24	25	36
BG	23	14	28
CY	15	12	22
CZ	21	21	32
DE	22	24	35
DK	32	40	52
EE	20	22	33
EL	19	10	25

Členský stát EU	Jakýkoli partner (současný a/nebo bývalý) ^b	Jiná osoba ^c	Jakýkoli partner a/nebo -jiná osoba ^c
ES	13	16	22
FI	30	33	47
FR	26	33	44
HR	13	13	21
HU	21	14	28
IE	15	19	26
IT	19	17	27
LT	24	16	31
LU	22	25	38
LV	32	17	39
MT	15	15	22
NL	25	35	45
PL	13	11	19
PT	19	10	24
RO	24	14	30
SE	28	34	46
SI	13	15	22
SK	23	22	34
UK	29	30	44
EU-28	22	22	33

Poznámky: a Součet výsledků v prvních dvou sloupcích tabulky není shodný s výsledky ve třetím sloupci kvůli jinému výpočtovému základu výsledků (výsledky partnerského násilí jsou založeny na respondentkách, které mají nebo měly partnera, oproti všem ženám) a skutečnosti, že některé respondentky zažily násilí ze strany svých partnerů i jiných osob.

b Ze všech žen, které byly buď vdané, žily s někým, aniž by byly vdané, nebo měly s někým vztah (ale nežily s ním) v okamžiku rozhovoru nebo kdykoli v minulosti (n = 40 192).

c Ze všech respondentek (N = 42 002).

Zdroj: Soubor údajů z průzkumu FRA o násilí na ženách založeném na pohlaví, 2012

Charakteristiky fyzického násilí

- Přibližně 31 % žen zažilo od svých 15 let fyzické násilí (viz rámeček 1) jednou nebo vícekrát (tabulka 2). Přestože ženy nejčastěji uvádějí, že do nich pachatel vrážel nebo strkal, vyloučení této formy násilí má pouze omezený účinek na celkovou prevalenci fyzického násilí, která tak klesne z 31 % na 25 %. Tento výsledek odráží skutečnost, že mnoho žen, které uvádějí, že do nich pachatel vrážel nebo strkal, zažilo také jiné formy fyzického násilí.
- Nejběžnější formy fyzického násilí zahrnují vrážení nebo strkání, facky nebo popadání či tahání za vlasy ženy.

Charakteristiky sexuálního násilí

- Celkem 11 % žen od věku 15 let zažilo nějakou formu sexuálního násilí (viz rámeček 1) ze strany partnera nebo jiné osoby. Zatímco některé ženy uvádí, že zažily jednu formu sexuálního násilí, jiné uvádí, že zažily více forem sexuálního násilí.

Tabulka 2: Ženy, které od svých 15 let zažily různé formy fyzického násilí ze strany partnera nebo jiných osob, EU-28 (%)^{a, b, c}

Druh fyzického násilí	Současný partner ^a	Bývalý partner ^b	Jiná osoba ^c	Jakýkoli partner a/nebo jiná osoba ^c
Pachatel do ženy vrážel nebo strkal	5	19	13	23
Dal jí facku	4	15	8	17
Hodil po ní tvrdý předmět	2	8	4	9
Popadl nebo tahal ji za vlasy	2	10	7	13
Bil ji pěstí nebo tvrdým předmětem nebo do ní kopal	1	9	5	10
Popálil ji	0	1	0	1
Zkusil ji dusit nebo škrtit	1	5	1	4
Požezal ji nebo bodl, případně po ní vystřelil	0	1	1	1
Tloukl jí o něco hlavou	1	5	2	4
Kterákoli z výše uvedených možností	7	24	20	31
Kterákoli z výše uvedených možností, mimo „vrážel nebo strkal“	5	20	15	25

Poznámky: a Ze všech žen, které byly buď vdané, žily s někým, aniž by byly vdané, nebo měly s někým vztah (ale nežily s ním) v okamžiku rozhovoru (n = 30 675).

b Ze všech žen, které v minulosti byly alespoň jednou buď vdané, žily s někým, aniž by byly vdané, nebo měly s někým vztah (ale nežily s ním) (n = 25 870).

c Ze všech respondentek (N = 42 002).

Zdroj: Soubor údajů z průzkumu FRA o násilí na ženách založeném na pohlaví, 2012

Rozsah znásilnění

Od 15 let věku byla znásilněna 1 z 20 žen (5 %). Tento údaj vychází z odpovědí na otázku průzkumu: „Jak často vás od vašich 15 let až do dneška někdo přinutil k pohlavnímu styku tím, že vás držel nebo vám nějak ubližoval?“

V řadě jurisdikcí EU jde právní definice znásilnění za požadavek, že pachatel musí použít fyzické násilí. Z tohoto hlediska by míra znásilnění v EU mohla být vyšší než 5 %. Některé případy znásilnění mohly být rovněž zahrnuty v odpovědích respondentek na jinou otázku průzkumu: „Jak často vás od vašich 15 let až do dneška někdo přinutil zúčastnit se jakékoliv formy sexuální aktivity, když jste to nechtěla nebo nebyla schopná odmítnout?“

Výsledky průzkumu týkající se znásilnění je třeba vykládat společně se zjištěními u ostatních otázek ohledně sexuálního násilí. Průzkum FRA se žen ptal na jejich zkušenosti se čtyřmi formami sexuálního násilí. Ženy mohly uvést, kterou z těchto forem případně zažily. Výsledky zkušeností žen od věku 15 let:

- ▶ 5 % žen bylo nuceno k pohlavnímu styku,
- ▶ 6 % žen uvádí, že se je někdo pokusil přinutit k pohlavnímu styku,
- ▶ 6 % žen říká, že je někdo přinutil zúčastnit se sexuální aktivity, když to nechtěly nebo nebyly schopné odmítnout,
- ▶ 6 % žen svolilo k sexuální aktivitě, protože se bály, co by se stalo, kdyby odmítly.

- Z žen, které uvádějí, že se staly oběťmi sexuálního násilí ze strany jiné osoby než partnera, téměř každá desátá při popisování *nejzávažnějšího* případu sexuálního násilí, který zažila, uvádí, že do případu bylo zapojeno více pachatelů.

Opakované případy sexuálního násilí

Více než polovina žen, které znásilnil jejich současný partner nebo které se jejich současný partner pokusil znásilnit nebo přinutit zúčastnit se sexuální aktivity, když nebyly schopné odmítnout, zažila více než jeden případ sexuálního násilí. V případě znásilnění zhruba jedna třetina obětí (31 %) zažila šest nebo více případů ze strany současného partnera.

U výsledků týkajících se sexuálního násilí ze strany bývalých partnerů je vzorec podobný. V závislosti na druhu sexuálního násilí zažila jedna třetina až jedna čtvrtina obětí více než jeden případ.

Podrobnosti týkající se partnerského násilí

- Jedna třetina obětí (34 %) fyzického násilí ze strany bývalého partnera zažila čtyři nebo více různých forem fyzického násilí.
- Zatímco ve většině případů k násilí ze strany bývalého partnera došlo během vztahu, každá šestá

žena (16 %), která se stala obětí bývalého partnera, zažila násilí i po rozpadu vztahu.

Násilí během těhotenství

Z žen, které zažily násilí ze strany bývalého partnera a byly v průběhu tohoto vztahu těhotné, 42 % zažilo násilí ze strany bývalého partnera během svého těhotenství. Naproti tomu z žen, které zažily násilí ze strany současného partnera, 20 % zažilo násilí ze strany současného partnera během doby, kdy byly těhotné. Rozdíl v těchto údajích by mohl odrážet skutečnost, že ženy jsou v menší míře schopné nebo ochotné při rozhovoru uvést násilí ze strany současných partnerů, ovšem tento předpoklad je zapotřebí dále prozkoumat.

Podrobnosti týkající se násilí ze strany jiné osoby než partnera

- Každá pátá žena (22 %) zažila po 15. roce věku fyzické násilí ze strany jiné osoby než partnera.
- Z těch žen, které zažily *fyzické* násilí ze strany jiné osoby než partnera, 67 % říká, že pachatelem byl muž, a dalších 7 % říká, že zažily fyzické násilí jak od muže, tak od ženy. V případě sexuálního násilí 97 % žen říká, že pachatelem byl muž (tabulka 3).

Tabulka 3: Pohlaví pachatelů fyzického a sexuálního násilí od věku 15 let, kdy byl pachatelem někdo jiný než současný nebo bývalý partner, EU-28 (%)

	Fyzické násilí	Sexuální násilí
Muž	67	97
Žena	26	2
Obojí	7	0
Bez odpovědi	1	0
n	7 207	2 296

Zdroj: Soubor údajů z průzkumu FRA o násilí na ženách založeném na pohlaví, 2012

2.2. Důsledky násilí

Účinky násilí na oběť

- Pokud jde o nejzávažnější případ sexuálního násilí, ženy uvádějí, že jejich emocionální reakce v daném okamžiku většinou zahrnovaly strach, zlost a stud nad tím, co se jim přihodilo. Ženy, které zažily sexuální násilí ze strany jiné osoby než partnera, také uváděly velký šok.
- Co se týče dlouhodobých psychických důsledků násilí (viz tabulka 4), vlivem viktimizace ze strany

partnerů nebo jiných osob oběti trpí ztrátou sebevědomí, cítí se zranitelné a bojí se.

- Oběti sexuálního násilí uvádějí, že často trpí větším množstvím psychických důsledků.
- Ženy spíše trpí různými dlouhodobými psychickými důsledky, pokud zažily partnerské násilí, než v případě, že pachatelem byla jiná osoba než partner. To může odrážet nejenom reakce na nejzávažnější případ partnerského násilí, na něž byly ženy v průzkumu dotazovány, ale také skutečnost, že u partnerského násilí je pravděpodobnější, že případů bylo několik během dlouhé doby.

Tabulka 4: Dlouhodobé psychické důsledky nejzávažnějšího případu násilí od 15 let věku, podle druhu násilí a pachatele (%)^{a, b}

	Jakýkoli partner (současný a/nebo bývalý)		Jiná osoba	
	Fyzické násilí	Sexuální násilí	Fyzické násilí	Sexuální násilí
Druh psychických důsledků				
Deprese	20	35	8	23
Úzkost	32	45	23	37
Záchvaty paniky	12	21	8	19
Ztráta sebevědomí	31	50	17	40
Pocit zranitelnosti	30	48	24	47
Potíže se spánkem	23	41	13	29
Problémy s koncentrací	12	21	7	16
Problémy se vztahy	24	43	9	31
Jiné	3	5	4	4
Počet zvolených kategorií				
Žádná	28	9	43	16
1	26	21	28	25
2-3	27	31	19	35
4 nebo více	17	38	8	24
Bez odpovědi	2	(1)	2	1
n	5 415	1 863	4 237	1 847

Poznámky: a Respondentky mohly uvést více než jednu odpověď, a proto mohou součty kategorií přesahovat 100 %.

b Výsledky založené na malém počtu respondentek jsou statisticky méně spolehlivé, proto jsou závěry založené na méně než 30 odpovědích uvedeny v závorce a závěry založené na méně než pěti odpovědích uvedené nejsou (označené znaménkem „-“).

Zdroj: Soubor údajů z průzkumu FRA o násilí na ženách založeném na pohlaví, 2012

Kontakt s policií a jinými službami

- ▶ Jedna třetina obětí partnerského násilí (33 %) a jedna čtvrtina obětí jiného než partnerského násilí (26 %) se po nejzávažnějším násilném případě obrátila buď na policii, nebo nějakou jinou organizaci, jako je například organizace na podporu obětí. Vyšší míra oznamování partnerského násilí může odrážet běžnou situaci, kdy ženy ve vztahu zažily několik případů násilí, než se rozhodnou nejzávažnější případ oznámit ve snaze zajistit, aby se násilí neopakovalo nebo nestupňovalo, zatímco násilí ze strany jiné osoby než partnera bude pravděpodobněji zahrnovat izolované případy, u nichž je menší riziko, že se budou opakovat. Tabulka 5 poskytuje informace týkající se vyhledání a nevyhledání služeb rozdělené podle pachatele a druhu násilí.
- ▶ Celkově oběti oznámily nejzávažnější případ partnerského násilí na policii ve 14 % případů a nejzávažnější případ násilí ze strany jiné osoby než partnera v 13 % případů.

- ▶ Přibližně čtvrtina obětí uváděla jako důvod neoznámení nejzávažnějšího případu sexuálního násilí ze strany partnera nebo jiné osoby na policii nebo jiné organizaci to, že se styděla nebo cítila trapně v souvislosti s tím, co se stalo.

Nenaplněné potřeby obětí

- ▶ Když byly ženy tázány, jaký druh pomoci by považovaly za užitečný, uváděly, že po nejzávažnějším případě násilí předně chtěly mít k dispozici někoho, komu by se mohly svěřit a kdo by jim poskytl podporu (33 %-54 % v závislosti na druhu násilí a pachateli), dále ochranu (12 %-25 %) a jinou praktickou pomoc (13 %-21 %).

Vyrovnání se s násilím

- ▶ Většina obětí (57 %-60 % v závislosti na pachateli a druhu násilí) své zážitky ohledně nejzávažnějšího případu násilí, který zažily, někomu sdělila (tabulka 5). Zhruba třetina obětí partnerského násilí (35 %) uváděla, že vyrovnat se s násilím jim pomohla podpora rodiny a přátel.

Tabulka 5: Vyhledání služeb a komunikace s okolím o nejzávažnějším případě násilí od věku 15 let, podle druhu násilí a pachatele (%)^a

	Jakýkoli partner (současný a/nebo bývalý)		Jiná osoba	
	Fyzické násilí	Sexuální násilí	Fyzické násilí	Sexuální násilí
Respondentka se obrátila na policii nebo na jinou službu	31	39	24	30
Mluvila s někým jiným	36	28	44	37
S nikým nemluvila	32	32	31	33
Bez odpovědi	1	(0)	1	1
n	5 415	1 863	4 237	1 847

Poznámka: ^a Výsledky založené na malém počtu respondentek jsou statisticky méně spolehlivé, proto jsou závěry založené na méně než 30 odpovědích uvedeny v závorce a závěry založené na méně než pěti odpovědích uvedené nejsou (označené znaménkem „-“).
Zdroj: Soubor údajů z průzkumu FRA o násilí na ženách založeném na pohlaví, 2012

2.3. Psychické násilí ze strany partnera

- ▶ Každá třetí žena (32 %) zažila psychické zneužívání ze strany sexuálního partnera, buď současného, nebo bývalého. Mezi takové chování patří znevažování nebo ponižování respondentky na veřejnosti nebo v soukromí, zakazování jí opustit dům a zamykání jí; nucení, aby se dívala na pornografický materiál proti své vůli; snaha naschvál ji vyděsit nebo zastrašit a vyhrožování násilím nebo vyhrožování, že pachatel ublíží někomu jinému, na kom respondentce záleží.
- ▶ Celkově zažilo nějakou formu psychického násilí ze strany sexuálního partnera 43 % žen (graf 2 a). To může zahrnovat psychické zneužívání a jiné formy psychického násilí, jako snaha respondentku ovládat (například snaha, aby se nesečkala se svými přáteli nebo aby nenavštěvovala svoji rodinu nebo příbuzné), ekonomické násilí (například zakazování ženě, aby pracovala mimo domov) a vydírání (tabulka 6).
- ▶ Nejčastější formy psychického násilí zahrnují případy, kdy partner ženu znevažuje nebo ponižuje v soukromí, trvá na tom, aby věděl, kde právě je, způsobem, který se vymyká běžným obavám, a rozzlobí se, když mluví s jinými muži. Každý z těchto případů zažila v důvěrném vztahu každá čtvrtá žena.
- ▶ Přibližně 5 % žen zažilo v současném vztahu ekonomické násilí a 13 % žen zažilo nějakou formu ekonomického násilí v bývalých vztazích. To zahrnuje případy, kdy partner ženě brání v nezávislém rozhodování o rodinných financích nebo jí zakazuje pracovat mimo domov.

Rámeček 2: Co průzkum zjišťoval v souvislosti s psychickým násilím

Jak často váš současný partner / některý z bývalých partnerů...

- Projevuje snahu / snažil se, abyste se nesečkala se svými přáteli?
- Projevuje snahu / snažil se omezit váš kontakt s původní rodinou nebo příbuznými?
- Trvá/trval na tom, aby věděl, kde právě jste, způsobem, který se vymyká běžným obavám?
- Zlobí/zlobil se, když mluvíte / jste mluvila s jiným mužem? (nebo s jinou ženou, je-li partnerkou žena)
- Podezírá/podezíral vás, že jste nevěrná?
- Brání/bránil vám v rozhodování o rodinných financích a v samostatném nakupování?
- Zakazuje/zakazoval vám pracovat mimo domov?
- Zakazuje/zakazoval vám opustit byt/dům, bere vám klíče od auta nebo vás zamyká?

Jak často byste řekla, že váš současný partner / některý z vašich bývalých partnerů...

- Vás znevažoval nebo ponižoval před ostatními lidmi?
- Vás znevažoval nebo ponižoval v soukromí?
- Dělal schválně věci, které vás vyděsily nebo zastrašily, například křičel nebo něco rozbíjel?
- Nutil vás dívat se na pornografický materiál proti vaší vůli?
- Vyhrožoval vám, že vám vezme děti?
- Vyhrožoval, že ublíží vašim dětem?
- Ublížil vašim dětem?
- Vyhrožoval, že ublíží nebo zabije někoho jiného, koho máte ráda?

Jak často se vám něco takového stalo? váš současný partner / některý z vašich bývalých partnerů...

- Vyhrožoval, že vám fyzicky ublíží?

Tabulka 6: Psychické násilí ze strany partnera podle typu zneužívání a typu partnera (%)^a

	Současný partner ^b	Bývalý partner ^c	Jakýkoli partner (současný a/nebo bývalý) ^d
Ovládání	16	40	35
Ekonomické násilí	5	13	12
Ponižování	15	37	32
Vydírání pomocí dětí / zneužívání dětí	2	14	8
Jakékoli psychické zneužívání	23	48	43

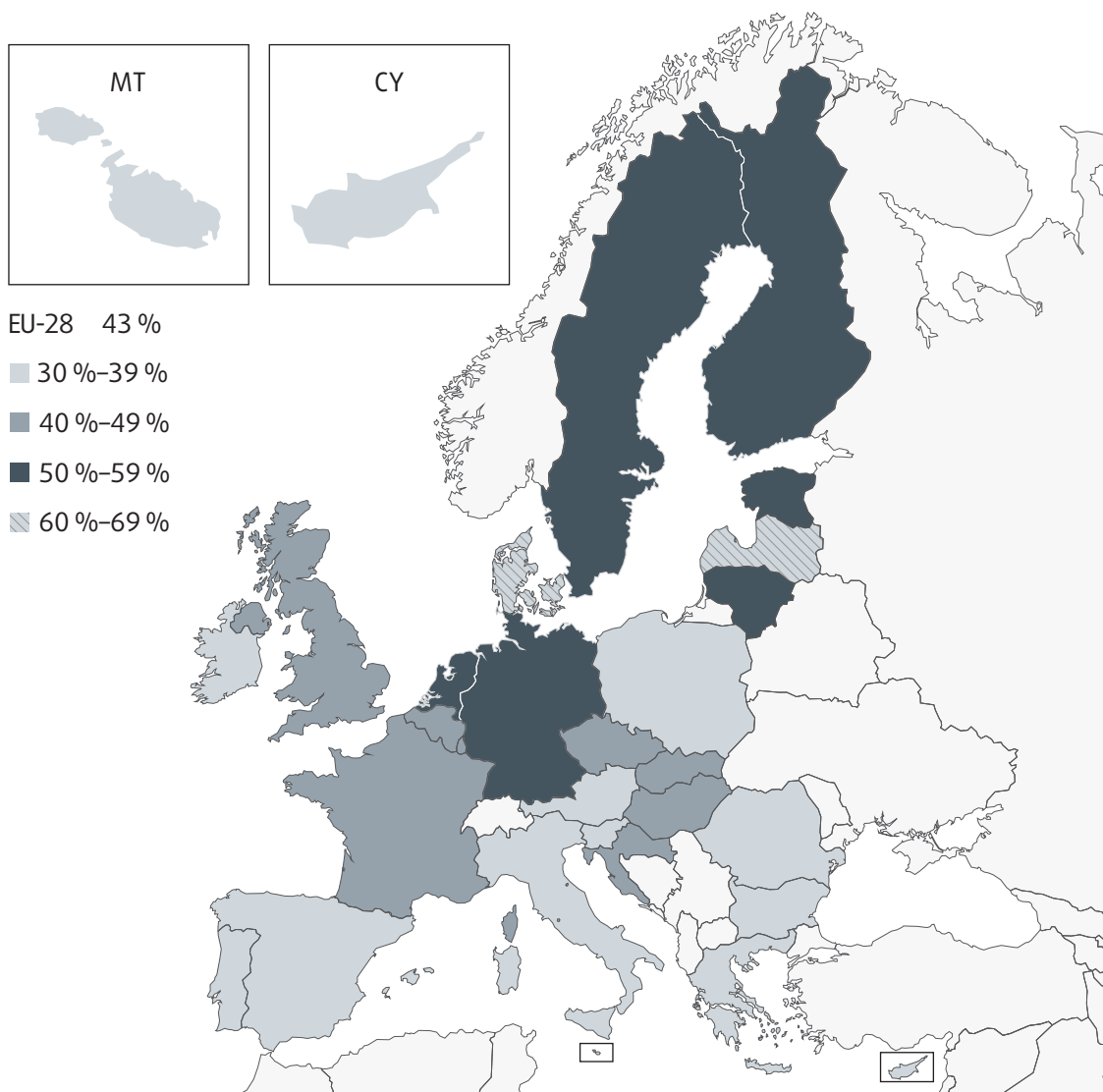
Poznámky: a U současných partnerů procentuální hodnota platí pro ženy, které říkají, že zažily určitou formu psychického násilí alespoň někdy během vztahu. V případě bývalých partnerů byly respondentky v rámci průzkumu dotazovány, zda někdy zažily každou z těchto forem psychického násilí ze strany nějakého z bývalých partnerů. Sloupec „Jakýkoli partner“ platí pro kombinaci těchto dvou údajů, tedy žen, které zažily psychické násilí alespoň někdy v současném vztahu nebo vůbec někdy od jakéhokoli z bývalých partnerů.
 b Na základě všech žen, které mají současného partnera, tedy které jsou vdané, žijí společně s někým, aniž by byly vdané, nebo s někým měly vztah v okamžiku rozhovoru (n = 30 675), vyjma bodu týkajícího se vyhrožování dětmi / zneužitím dětí, který vychází ze všech žen, které mají současného partnera a které mají nebo měly děti ve své péči (n = 24 770).
 c Na základě všech žen, které mají bývalého partnera, tedy které byly vdané, žily společně s někým, aniž by byly vdané, nebo s někým měly vztah alespoň jednou v minulosti (n = 25 870), vyjma bodu týkajícího se vyhrožování dětmi / zneužitím dětí, který vychází ze všech žen, které mají bývalého partnera a které mají nebo měly děti ve své péči (n = 14 469).
 d Ze všech žen, které byly vdané, žily společně s někým, aniž by byly vdané, nebo s někým měly vztah v okamžiku rozhovoru nebo kdykoli v minulosti (n = 40 192), vyjma bodu týkajícího se vyhrožování dětmi / zneužitím dětí, který vychází ze všech žen, které mají současného nebo minulého partnera a které mají nebo měly děti ve své péči (n = 31 418).

Zdroj: Soubor údajů z průzkumu FRA o násilí na ženách založeném na pohlaví, 2012

- ▶ Z žen, které nyní mají vztah, 7 % zažilo čtyři či více různých forem psychického násilí ze strany současného partnera (graf 2 b).
- ▶ Většina žen, které zažily několik (čtyři nebo více) forem psychického násilí, rovněž v průzkumu uvedla, že ze strany současného partnera zažily i fyzické a/nebo sexuální násilí.
- ▶ Pravděpodobnost psychického násilí v současném vztahu ženy roste společně s tím, jak roste nadměrná konzumace alkoholu u jejího partnera. Čím častěji současný partner pije alkohol do té míry, že je opilý, tím častěji vztah zahrnuje psychické násilí.

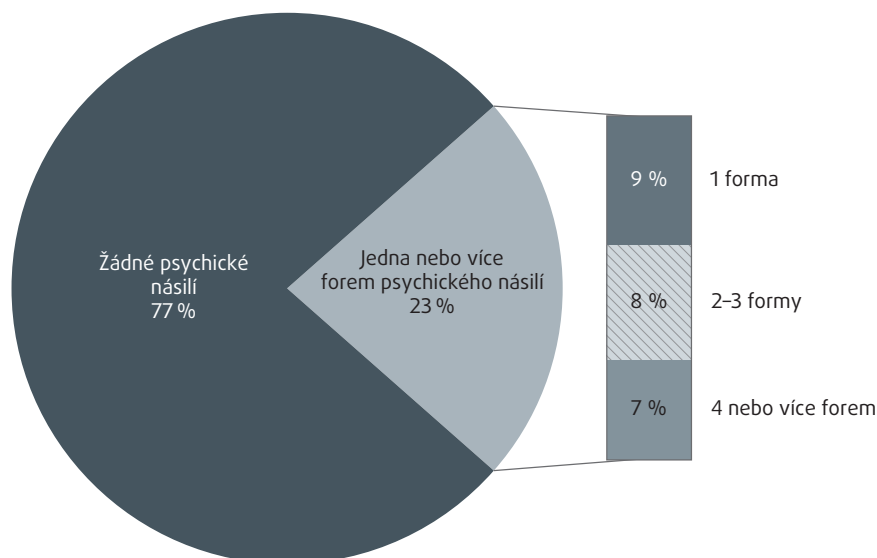

Graf 2 a: Psychické násilí ze strany partnera od 15 let věku, EU-28 (%)

Zdroj: Soubor údajů z průzkumu FRA o násilí na ženách založeném na pohlaví, 2012

Graf 2 b: Psychické násilí ze strany současného partnera během vztahu a počet různých forem psychického násilí, které ženy zažívají, EU-28 (%)^{a,b}

Poznámky: a Založeno na všech respondentkách, které mají současného partnera (n = 30 675).

b Při individuálním posuzování činí součet kategorií „jedna forma“, „2-3 formy“ a „4 nebo více forem“ 24 %, zatímco celkově zažilo jednu nebo více forem psychického násilí 23 % žen. Tento rozdíl je způsoben zaokrouhlováním.

Zdroj: Soubor údajů z průzkumu FRA o násilí na ženách založeném na pohlaví, 2012

2.4. Nebezpečné pronásledování

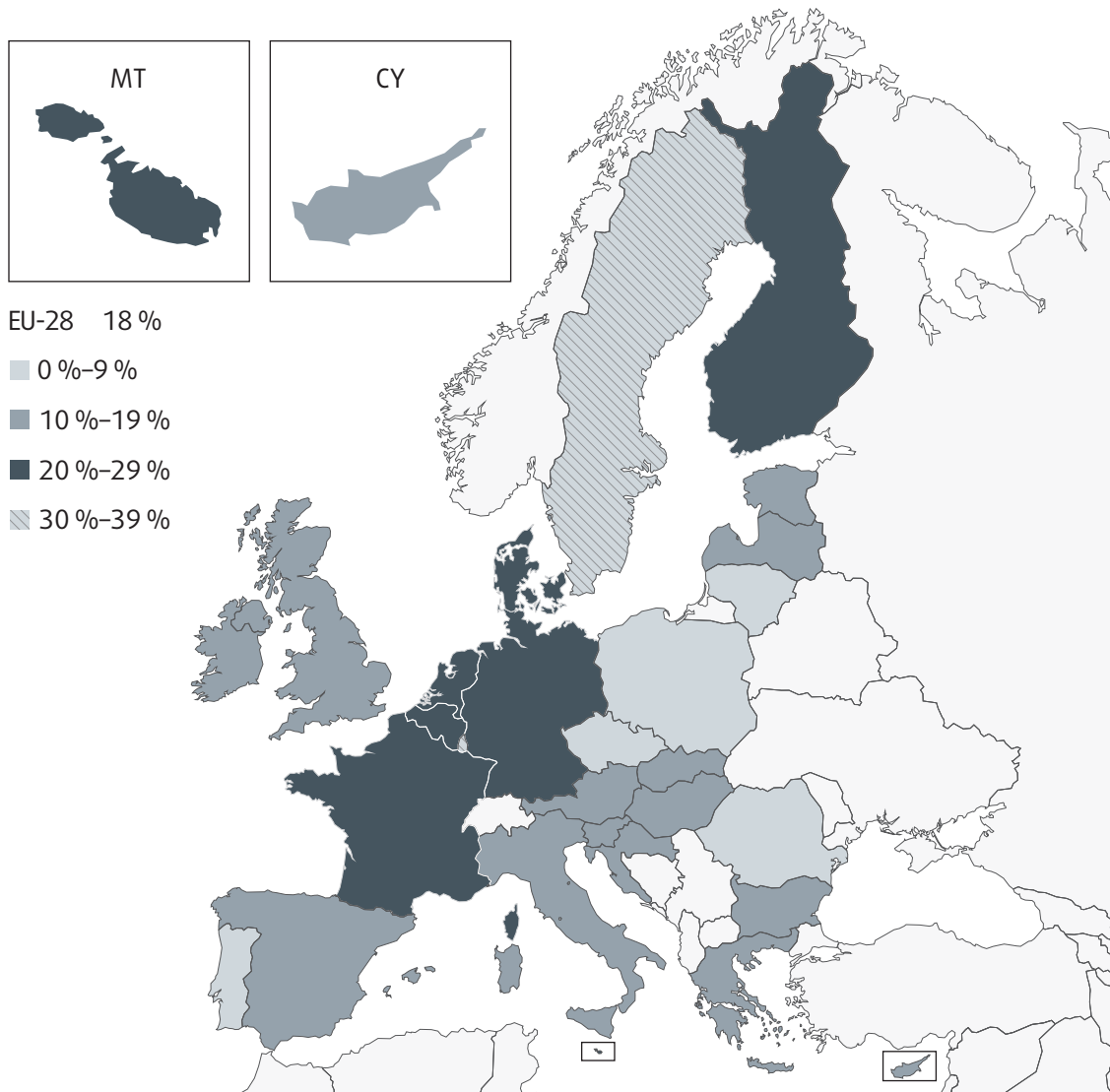
- ▶ V EU-28 se 18 % žen po 15. roce věku setkala s nebezpečným pronásledováním (graf 3 a) a 5 % žen mělo zkušenosti s pronásledováním během 12 měsíců před zahájením průzkumu. Z toho vyplývá, že za 12 měsíců zažilo v EU-28 nebezpečné pronásledování přibližně 9 milionů žen.
- ▶ Zhruba 14 % žen opakovaně od téže osoby obdrželo urážlivé nebo výhrůžné zprávy nebo telefonáty a 8 % někdo sledoval nebo bezdůvodně postával před jejich domem nebo pracovištěm. Ze všech respondentek 3 % zažily nebezpečné pronásledování, při němž stejná osoba opakovaně ničila jejich majetek.
- ▶ Každou 10. ženu (9 %) pronásledoval její bývalý partner (graf 3 b).

Rámeček 3: Co průzkum zjišťoval v souvislosti s nebezpečným pronásledováním

Mohla jste být někdy v situaci, kdy se k vám nějaká osoba chovala opakovaně urážlivě nebo výhrůžně. Při zodpovídání následujících otázek prosím berte v potaz nejen své současné a minulé partnery, ale také jiné osoby. Zažila jste v období od dosažení věku 15 let do současnosti / v minulých 12 měsících od konkrétní osoby opakovaně jeden nebo více druhů chování z následujícího seznamu:

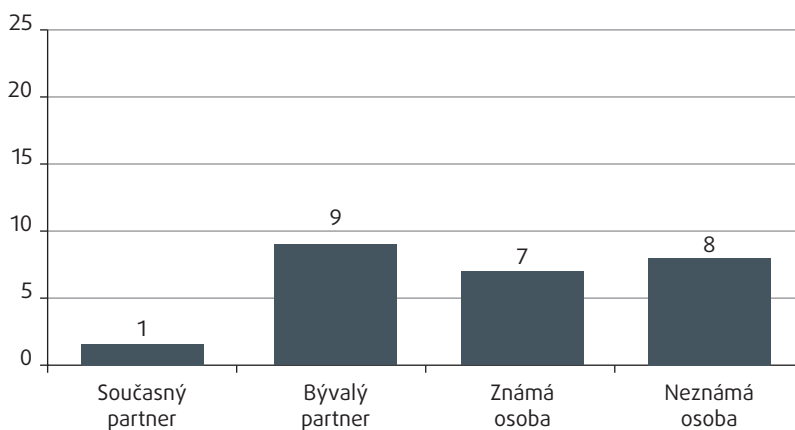
- Posílání e-mailů, textových zpráv (SMS) nebo rychlých internetových zpráv, které byly urážlivé nebo výhrůžné?
- Posílání dopisů nebo pohlednic, které byly urážlivé nebo výhrůžné?
- Urážlivé nebo výhrůžné telefonáty, případně „němé“ telefonáty bez jediného slova?
- Umístování urážlivých komentářů o vaší osobě na internetu?
- Sdílení intimních fotek nebo videa vaší osoby na internetu nebo pomocí mobilního telefonu?
- Bezdůvodné postávání nebo čekání před vaším domem, prací nebo školou?
- Úmyslné sledování vaší osoby?
- Úmyslné zasahování do vašeho majetku nebo jeho poškozování?

Graf 3 a: Prevalence nebezpečného pronásledování, zkušenosti žen od 15 let věku, EU-28 (%)

Poznámka: Na základě odpovědí všech respondentek (N = 42 002).
 Zdroj: Soubor údajů z průzkumu FRA o násilí na ženách založeném na pohlaví, 2012

Graf 3 b: Prevalence nebezpečného pronásledování od 15 let věku podle typu pachatele (%)

Poznámky: Současný partner n = 31 007; bývalý partner n = 25 936; známá osoba N = 42 002; neznámá osoba N = 42 002.
 Na základě svých zážitků mohly ženy uvést více než jednoho pachatele.
 Zdroj: Soubor údajů z průzkumu FRA o násilí na ženách založeném na pohlaví, 2012

- ▶ Kybernetické pronásledování – pronásledování prostřednictvím e-mailu, textových zpráv nebo internetu – ovlivňuje zejména mladé ženy. Čtyři procenta všech žen ve věku 18 až 29 let, nebo 1,5 milionu, v EU-28 zažily kybernetické pronásledování během posledních 12 měsíců před rozhovorem, v porovnání s 0,3 % žen ve věku 60 let nebo starších.²
- ▶ Ze všech ženských obětí nebezpečného pronásledování zažila každá pátá (21 %) nebezpečné pronásledování, které trvalo déle než dva roky.
- ▶ Každá pátá oběť nebezpečného pronásledování (23 %) si musela v důsledku nejzávažnějšího případu pronásledování změnit telefonní číslo nebo e-mailovou adresu.
- ▶ Tři čtvrtiny případů pronásledování (74 %) nejsou nikdy oznámeny na policii, i když se jednalo o nejzávažnější případ pronásledování, který respondentky v průzkumu uvedly.

2.5. Sexuální obtěžování

Výzkum ukazuje, že se jednotlivci liší v tom, co vnímají jako „sexuální obtěžování“. Odchytky v subjektivním významu připisovanému tomuto chování jsou rovněž odrazem převládajících sociálních a kulturních hodnot, norem a postojů týkajících se rolí žen a mužů a vhodné interakce mezi pohlavími.

- ▶ V závislosti na řadě různých forem sexuálního obtěžování, na něž se průzkum dotazoval, odhadem 83 milionů až 102 milionů žen (45 % až 55 % žen) v EU-28 zažilo od svých 15 let sexuální obtěžování.
- ▶ Odhadem 24 milionů až 39 milionů žen (13 % až 21 %) v EU-28 zažilo sexuální obtěžování během 12 měsíců před rozhovorem.

Celková prevalence sexuálního obtěžování

- ▶ Na základě všech 11 položek používaných v průzkumu pro měření sexuálního obtěžování (seznam položek viz rámeček 4) každá druhá žena (55 %) v EU zažila sexuální obtěžování od svých 15 let alespoň jednou a každá pátá žena (21 %) během 12 měsíců před rozhovorem v rámci průzkumu (graf 4).

Rámeček 4: Co průzkum zjišťoval v souvislosti se sexuálním obtěžováním

Nyní několik otázek o tom, co mohly ženy zažít. Někdy jste možná zažila, že se k vám lidé chovali nežádoucím a urážlivým způsobem. Jak často jste od svých 15 let až do současnosti zažila něco z následujícího seznamu? Jak často se vám to stalo v posledních 12 měsících?

- *Nepříjemné dotýkání, objímání nebo líbání?**
- *Komentáře nebo vtipy se sexuálním podtextem, které vás urazily?**
- *Nevhodná pozvání na schůzky?*
- *Dotěrné otázky týkající se vašeho soukromého života, které vás urazily?*
- *Dotěrné poznámky k vašemu fyzickému vzhledu, které vás urazily?*
- *Nevhodné upřené zírání nebo žádostivé pohledy, které ve vás vzbuzovaly obavy?*
- *Někdo vám poslal nebo ukázal sexuálně explicitní obrázky, fotografie nebo dárky, které vás urazily?**
- *Někdo se před vámi neslušně odhalil?**
- *Někdo vás přinutil dívat se na pornografický materiál proti vaší vůli?**
- *Nevyžádané sexuálně explicitní e-maily nebo SMS zprávy, které vás urazily?**
- *Nevhodné urážlivé návrhy na internetových sociálních sítích, např. na Facebooku nebo v internetových chatovacích místnostech?*

Hvězdička („*“) označuje šest položek, které by mohly být považovány za nejzávažnější (z celkového seznamu 11 položek, na něž byly ženy tázány). Výsledky u těchto šesti položek byly analyzovány odděleně s cílem posoudit účinek výběru položek na rozsah sexuálního obtěžování měřeného v průzkumu.

² V průzkumu mohly ženy uvést, že nepoužívají mobilní telefon, e-mail, sociální média nebo internet obecně. Výsledky týkající se kybernetického pronásledování a kybernetického obtěžování dále v této zprávě jsou založené na zkušenostech žen, které tyto způsoby komunikace používají. Výsledky průzkumu tudíž zohledňují rozdíly mezi členskými státy z rozsahu, v jakém mají lidé přístup k internetu a používají mobilní telefony.

- Podíváme-li se *pouze* na šest specifických forem sexuálního obtěžování (seznam šesti vybraných položek viz rámeček 4), které byly v průzkumu označeny jako hroživější a závažnější pro respondentku: 45 % žen v EU zažilo tyto formy sexuálního obtěžování za svůj život alespoň jednou a 13 % během posledních 12 měsíců před rozhovorem v rámci průzkumu.
- Z žen, které zažily sexuální obtěžování od svých 15 let alespoň jednou, 32 % uvedlo jako pachatele někoho ze zaměstnání, jako je kolega, nadřízený nebo zákazník.

Graf 4: Prevalence sexuálního obtěžování během 12 měsíců před průzkumem, na základě úplného a zkráceného souboru položek měřících sexuální obtěžování, podle členských států EU (%)^{a, b, c}

Poznámky: a Ze všech respondentek (N = 42 002).

b Úplný soubor obsahuje 11 položek použitých v dotazníku pro měření sexuálního obtěžování (viz rámeček 4).

c Zkrácený soubor obsahuje následujících šest položek: „Nepříjemné dotýkání, objímání nebo líbání“, „komentáře nebo vtipy se sexuálním podtextem, které vás urazily“, „někdo se před vámi neslušně odhalil“, „nevyžádané sexuálně explicitní emaily nebo SMS zprávy, které vás urazily“, „někdo vám poslal nebo ukázal sexuálně explicitní obrázky, fotografie nebo dárky, které vás urazily“, „někdo vás přinutil dívat se na pornografický materiál proti vaší vůli“.

Zdroj: Soubor údajů z průzkumu FRA o násilí na ženách založeném na pohlaví, 2012

Charakteristiky sexuálního obtěžování

Sexuální obtěžování má mnoho rozměrů, od fyzických forem přes slovní obtěžování po neverbální formy, jako je kybernetické obtěžování. Několik příkladů:

- ▶ fyzické formy obtěžování – 29 % žen v EU-28 zažilo od svých 15 let nepříjemné dotýkání, objímání nebo líbání,
 - ▶ slovní obtěžování – 24 % žen bylo vystaveno komentářům nebo vtípům se sexuálním podtextem, které je urazily,
 - ▶ neverbální formy včetně kybernetického obtěžování – 11 % žen obdrželo nevyžádané sexuální explicitní e-maily nebo SMS zprávy nebo nevhodné urážlivé návrhy na internetových sociálních sítích (platí pro zkušenosti od 15 let věku).
- ▶ Co se týče opakované viktimizace, každá pátá žena (19 %) zažila od svých 15 let nepříjemné dotýkání, objímání nebo líbání alespoň dvakrát a 6 % žen bylo vystaveno této fyzické formě obtěžování od svých 15 let více než šestkrát. Přibližně 37 % všech viktimizovaných žen se od svých 15 let setkala se dvěma nebo třemi různými formami sexuálního obtěžování, 27 % se čtyřmi až šesti různými formami a 8 % se sedmi nebo více různými formami sexuálního obtěžování.

Podrobnosti o sexuálním obtěžování

- ▶ Riziko vystavení sexuálnímu obtěžování zpravidla bývá nadprůměrné u žen ve věku 18 až 29 let a 30 až 39 let. Více než jedna ze tří žen (38 %) ve věku 18 až 29 let zažila během 12 měsíců před rozhovorem alespoň jednu formu sexuálního obtěžování, stejně tomu bylo u téměř jedné ze čtyř žen (24 %) ve věku 30 až 39 let.
- ▶ U mladých žen ve věku 18–29 let je riziko, že se stanou cílem vyhrožování a urážlivých návrhů na internetu, dvakrát tak velké než u žen ve věku 40–49 let a více než třikrát tak velké než u žen ve věku 50–59 let (graf 5).
- ▶ Terčem sexuálního obtěžování bývají častěji ženy s vysokoškolským vzděláním a ženy v nejvyšších profesních skupinách: 75 % žen v kategorii vrcholového managementu a 74 % žen v kategorii odborných pracovních pozic zažilo během svého života sexuální obtěžování v porovnání s 44 % žen v kategorii „kvalifikovaná dělnice“ nebo 41 % žen, které

vedly, že nikdy nedělaly placenou práci. Důvody tohoto zjištění by mohly být různé; ženy na odborných pozicích jsou například ostražitější vůči projevům sexuálního obtěžování a jsou vystaveny pracovním prostředím a situacím, kde hrozí větší riziko zneužívání.

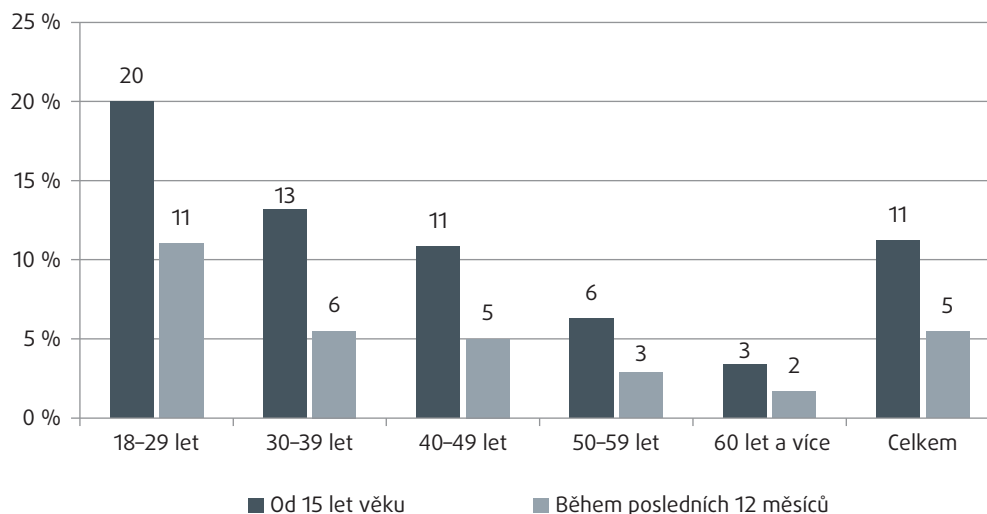
- ▶ Ve většině případů sexuálního obtěžování od ženinych 15 let (68 %) byl pachatelem někdo, koho neznala. Další pachatelé sexuálního obtěžování zahrnují osoby, které žena zná (aniž by je blíže specifikovala) (35 %), někoho z ženina zaměstnání, jako je kolega, nadřízený nebo zákazník (32 %), nebo kamarád nebo známý (31 %).
- ▶ Ze všech žen, které popsaly nejzávažnější případ sexuálního obtěžování, který zažily, 35 % si případ nechalo pro sebe a s nikým o něm nemluvalo, 28 % mluvilo s kamarádem/kamarádkou, 24 % mluvilo s členem rodiny nebo příbuzným a 14 % to řeklo svému partnerovi. Pouze 4 % případ oznámila na policii, 4 % mluvila se zaměstnavatelem nebo nadřízeným v práci a méně než 1 % se obrátilo na právníka, organizaci podporující oběti nebo na zástupce odborů.

2.6. Zkušenosti s násilím v dětství

- ▶ Celkově co se týče fyzického, sexuálního a psychického násilí, 35 % žen uvádí, že do svých 15 let zažily alespoň jednu z těchto tří forem násilí ze strany dospělého pachatele.
- ▶ **Prevalence sexuálního násilí:** Ze všech respondentek 12 % uvedlo, že do svých 15 let zažily nějakou formu sexuálního zneužívání nebo incidentu ze strany dospělé osoby. To odpovídá 21 milionům žen v EU (tabulka 7).
- ▶ **Prevalence fyzického násilí:** V průměru 27 % žen zažilo fyzické násilí ze strany dospělé osoby v dětství, tedy před dosažením 15 let.
- ▶ **Prevalence psychického násilí:** Přibližně 10 % žen uvádí, že zažily nějakou formu psychického násilí ze strany dospělého člena rodiny.

Graf 5: Formy kybernetického sexuálního obtěžování od 15 let věku a v posledních 12 měsících před průzkumem, podle věkových skupin (%)^a

Poznámky: a Ze všech žen vyjma případů, kdy odpověď na otázku o kybernetickém obtěžování byla „nehodí se“ (n = 35 820); 6 084 respondentek zaškrtno kategorií „nehodí se“ u obou položek; informace o věku chyběly v 98 případech.
Zdroj: Soubor údajů z průzkumu FRA o násilí na ženách založeném na pohlaví, 2012

Rámeček 5: Co průzkum zjišťoval v souvislosti se zážitky z dětství týkajícími se sexuálního násilí

Než vám bylo 15 let, jak často vám nějaký dospělý, tedy někdo starší 18 let, dělal něco z následujícího seznamu, když jste to nechtěla:

- Ukazoval vám své genitálie?
- Přinutil vás pózovat nahou před jakoukoliv osobou nebo na fotce, videu, případně před webkamerou?
- Dotýkal se vašich intimních partií – genitálií nebo prsou – proti vaší vůli?
- Přiměl vás k pohlavnímu styku s ním?

Rámeček 6: Co průzkum zjišťoval v souvislosti se zážitky z dětství týkajícími se fyzického násilí

Než vám bylo 15 let, jak často vám nějaký dospělý, tedy někdo starší 18 let, dělal něco z následujícího seznamu:

- Dal vám facku nebo vás tahal za vlasy tak, že vás to bolelo?
- Uhodil vás někdy tak silně, že vás to bolelo?
- Kopnul vás tak silně, že vás to bolelo?
- Bil vás tvrdě nějakým předmětem, třeba klackem, rákoskou nebo páskem?
- Bodnul nebo říznul vás?

Co průzkum zjišťoval v souvislosti se zážitky z dětství týkajícími se psychického násilí

Než vám bylo 15 let, jak často vám nějaký dospělý člen vaší rodiny dělal něco z následujícího seznamu:

- Řekl vám, že vás nikdo nemá rád?
- Řekl vám, že by si přál, abyste se nikdy nenarodila?
- Vyhrožoval vám, že vás opustí nebo vyhodí z domu?
- Kterýkoli dospělý: vyhrožoval vám, že vám velmi ublíží nebo vás zabije?

Tabulka 7: Zkušenosti s jakýmkoli násilím v dětství před dosažením 15 let ze strany dospělého pachatele (%)^{a, b}

Členský stát EU	Fyzické násilí	Sexuální násilí	Jakékoli fyzické nebo sexuální násilí	Psychické násilí ze strany člena rodiny	Jakékoli fyzické, sexuální nebo psychické násilí
AT	27	5	30	9	31
BE	14	14	25	11	30
BG	28	3	29	5	30
CY	10	4	12	5	15
CZ	30	3	32	8	34
DE	37	13	42	13	44
DK	36	13	42	12	46
EE	43	10	48	9	50
EL	20	5	23	7	25
ES	21	11	28	6	30
FI	46	11	51	10	53
FR	33	20	44	14	47
HR	28	2	30	5	31
HU	20	5	24	8	27
IE	21	9	26	5	27
IT	25	11	31	9	33
LT	15	6	18	8	20
LU	35	15	43	13	44
LV	30	7	33	8	34
MT	16	10	21	4	23
NL	16	20	30	14	35
PL	14	4	17	5	18
PT	24	3	25	5	27
RO	23	(1)	23	4	24
SE	33	15	41	12	44
SI	8	6	12	7	16
SK	33	4	34	8	36
UK	25	18	36	11	40
EU-28	27	12	33	10	35

Poznámky: a Výsledky založené na malém počtu respondentek jsou statisticky méně spolehlivé, proto jsou závěry založené na méně než 30 odpovědích uvedeny v závorce a závěry založené na méně než pěti odpovědích uvedené nejsou (označené znaménkem „-“).

b Možné zaškrtnout více odpovědí – došlo alespoň k jednomu případu fyzického, sexuálního nebo psychického násilí (N = 42 002).

Zdroj: Soubor údajů z průzkumu FRA o násilí na ženách založeném na pohlaví, 2012

Podrobnosti o pachatelích násilí v dětství

- Pachatelé fyzického násilí v dětství pocházeli převážně z rodiny. Více než polovina žen, které do svých 15 let zažily nějakou formu fyzického násilí, uvádějí jako pachatele svého otce (55 %) a téměř polovina žen jako pachatelku uvádí matku (46 %) (ženy mohly uvést jednoho nebo více pachatelů).
- Téměř všichni (97 %) pachatelé sexuálního násilí v dětství jsou muži. Každá druhá žena, která se stala obětí sexuálního násilí v dětství, uvádí, že pachatelem byl muž, kterého předtím neznala.

Formy fyzického násilí

- Přibližně 22 % všech respondentek říká, že jim dospělá osoba starší 18 let „dala facku nebo je tahala za vlasy tak, že to bolelo“. Většina žen uvádí, že se to stalo vícekrát (16 % z celkového počtu respondentek).

Vztah mezi násilím v dětství a pozdějšími zážitky

- Téměř jedna třetina (30 %) žen, které se staly obětí sexuálního násilí v bývalém nebo současném vztahu, uvádí také zkušenosti se sexuálním násilím v dětství, v porovnání s 10 % žen, které se nestaly obětí sexuálního násilí v současném nebo bývalém vztahu a které uvádí zkušenost se sexuálním násilím v dětství (graf 6).

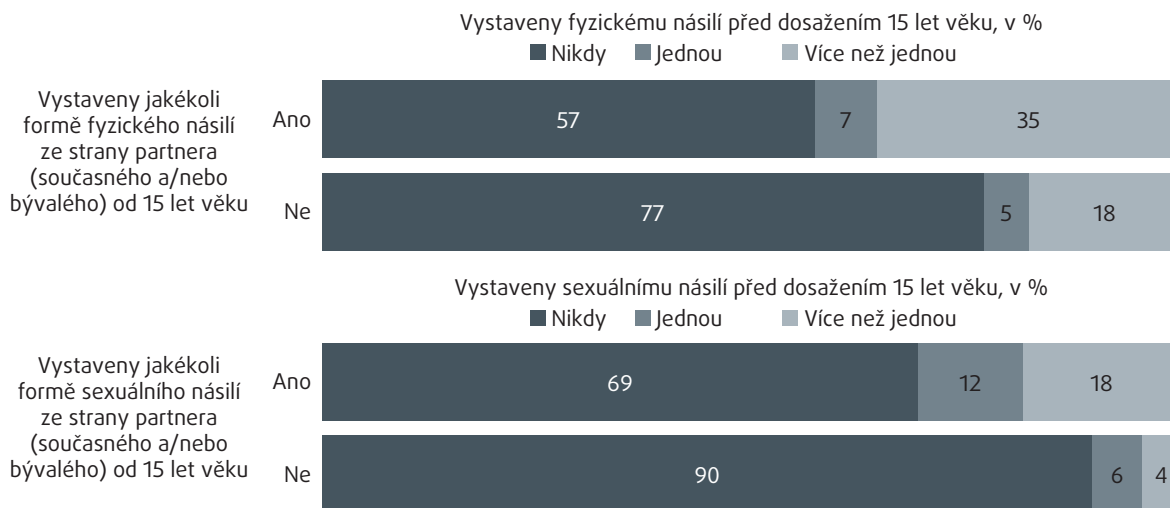
Formy psychického násilí

- Jedna z 10 žen (10 %) uvádí formy psychické viktimizace v dětství v rámci rodiny; 6 % žen si vzpomíná, že slyšely, že je nikdo nemá rád. To byla nejběžnější forma psychického násilí ze všech, které byly v průzkumu zahrnuty (viz rámeček 6).

Vystavení dětí násilí v rodině

- Celkově 73 % žen, které se staly obětí násilí ze strany bývalého nebo současného partnera, uvádí, že děti, které s nimi žily, o násilí věděly.

Graf 6: Vztah mezi fyzickým a sexuálním násilím do věku 15 let a zkušenostmi s fyzickým a sexuálním násilím ze strany partnera v pozdějším věku (%)^a

Poznámka: a Ze všech žen (N = 42 002).

Zdroj: Soubor údajů z průzkumu FRA o násilí na ženách založeném na pohlaví, 2012

2.7. Strach z viktimizace a její dopad

- ▶ Ženy, které mají větší strach z napadení, také mívají zkušenosti s fyzickým nebo sexuálním násilím.
- ▶ Každá pátá žena (21 %) se alespoň někdy během 12 měsíců před rozhovorem bála, že by ji mohl někdo fyzicky nebo sexuálně napadnout.
- ▶ Ženy se většinou bály možného napadení neznámou osobou – 15 % žen se během 12 měsíců před pohovorem takto bálo alespoň někdy.
- ▶ Ze všech respondentek 7 % uvádí, že se během 12 měsíců před průzkumem bály možnosti fyzického nebo sexuálního napadení ze strany bývalého partnera.
- ▶ O něco více než polovina všech žen v EU (53 %) se alespoň občas vyhýbá některým situacím nebo místům, jelikož mají strach z fyzického nebo sexuálního útoku (tabulka 8). V porovnání s tím, jak ukazují stávající průzkumy běžné populace o trestné činnosti

a viktimizaci, strach mužů z trestné činnosti a jeho dopad na jejich životy je obecně menší než u žen.

- ▶ Napříč 28 členskými státy EU 8 % žen uvádí, že během 12 měsíců před rozhovorem u sebe alespoň někdy měly něco, co může být použito k sebeobraně.
- ▶ Mladší ženy se více než starší ženy bojí fyzického nebo sexuálního útoku na veřejných místech a také se více než starší ženy bojí napadení cizími osobami.

2.8. Postoje a povědomí

Podíváme-li se na výsledky průzkumu, je třeba se zamyslet nad možností, že ve společnostech, kde se partnerské násilí považuje do velké míry za soukromou záležitost, není pravděpodobné, že ženy, které jsou oběťmi násilí, budou o případech hovořit s rodinou nebo přáteli, a tyto případy jsou také jen zřídka oznámeny na policii.

- ▶ 8 z 10 žen (78 %) v EU se domnívá, že násilí na ženách je v jejich zemi velmi běžné nebo poměrně běžné (graf 7); graf 8 ukazuje rozdělení podle členských států EU.

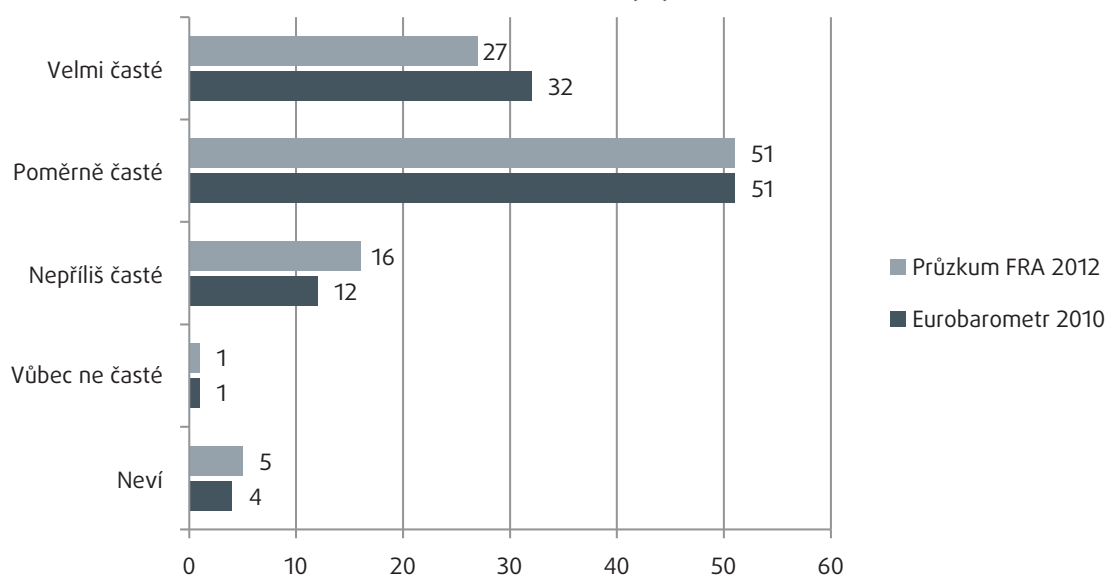
Tabulka 8: Ženy, které se během posledních 12 měsíců snažily alespoň někdy^a vyhnout určitým místům nebo situacím ze strachu, že by je mohl někdo fyzicky nebo sexuálně napadnout

Na veřejnosti	%	n ^b
Vyhнула jste se tomu, abyste odešla z domova sama	14	41 812
Vyhнула jste se určitým ulicím nebo určitým oblastem	37	41 818
Vyhнула jste se místům, kde nejsou žádní lidé	40	41 751
V soukromí	%	n ^b
Vyhнула jste se otevření dveří, když jste byla sama doma	31	41 822
Vyhнула jste se tomu, abyste šla domů, z důvodu obav, co se tam může stát	4	41 664
Vyhнула jste se tomu, abyste byla s kolegou nebo nadřízeným v práci sama	3	23 647
Alespoň jedna z výše uvedených možností	53	

Poznámky: a Zahrnuje ženy, které říkají, že se těmto situacím nebo místům vyhýbají „někdy“, „často“ nebo „vždy“.

b Na základě všech respondentek, vyjma těch, které odmítly odpovědět. V kategorii „Vyhнула jste se tomu, abyste byla s kolegou nebo nadřízeným v práci sama“ jsou výsledky založeny na všech respondentkách, pro něž tato otázka platila (tedy pro ty, které v posledních 12 měsících pracovaly na pracovním místě, kde se setkávaly s kolegou nebo nadřízeným).

Zdroj: Soubor údajů z průzkumu FRA o násilí na ženách založeném na pohlaví, 2012

Graf 7: Celkové vnímání žen ohledně četnosti násilí na ženách (%)^{a, b, c}

Poznámky: a Průzkum FRA, ze všech respondentek (N = 42 002).

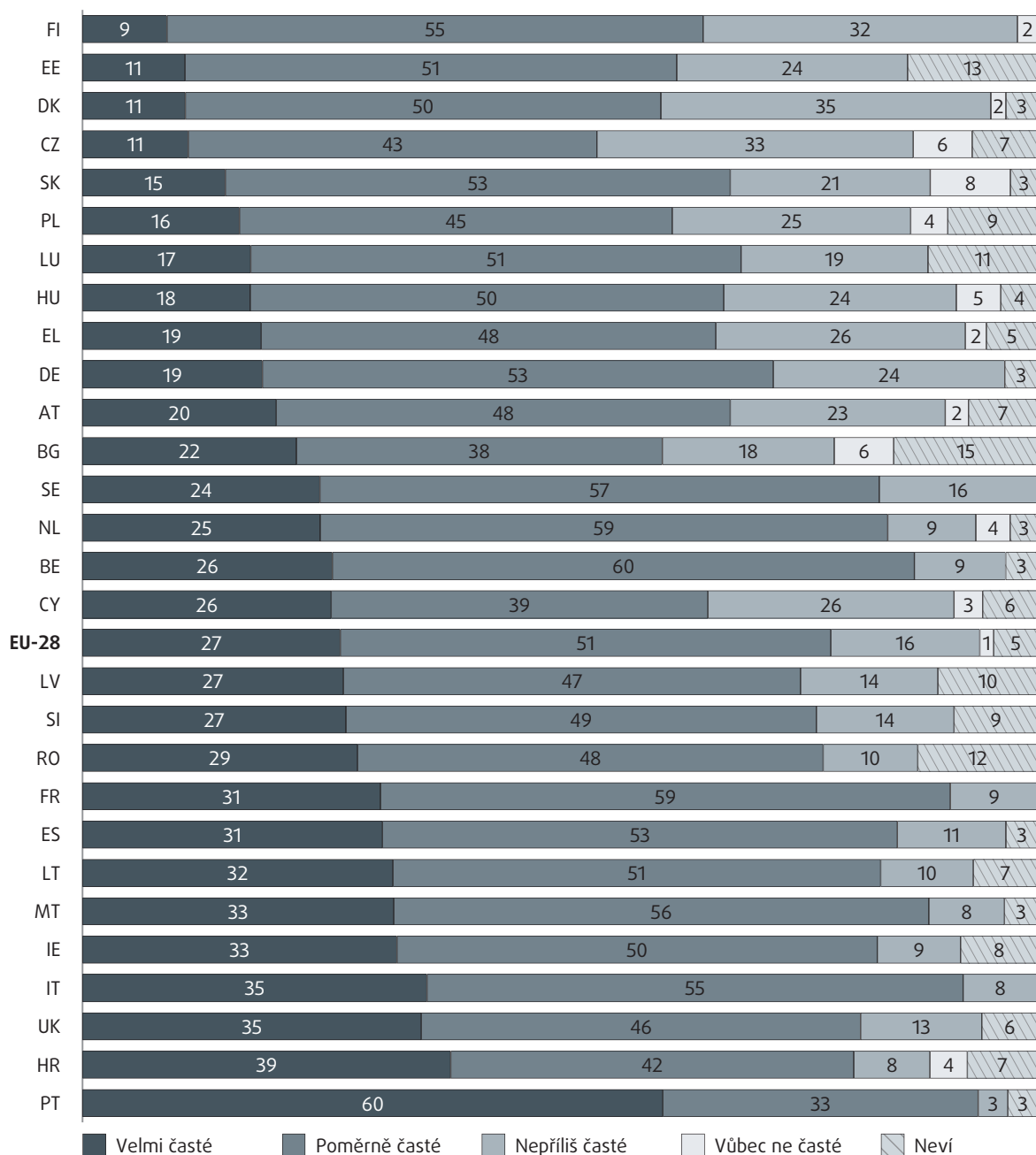
b Zvláštní průzkum Eurobarometru 344 (2010), ze všech respondentek (n = 13 853).

c Znění otázky průzkumu FRA uvádí „násilí na ženách ze strany partnerů, známých nebo neznámých osob“, zatímco otázka zvláštního průzkumu Eurobarometru 344 zjišťovala „domácí násilí na ženách“.

Zdroje: Soubor údajů z průzkumu FRA o násilí na ženách založeném na pohlaví, 2012; soubor údajů zvláštního průzkumu Eurobarometru Domácí násilí na ženách, 2010

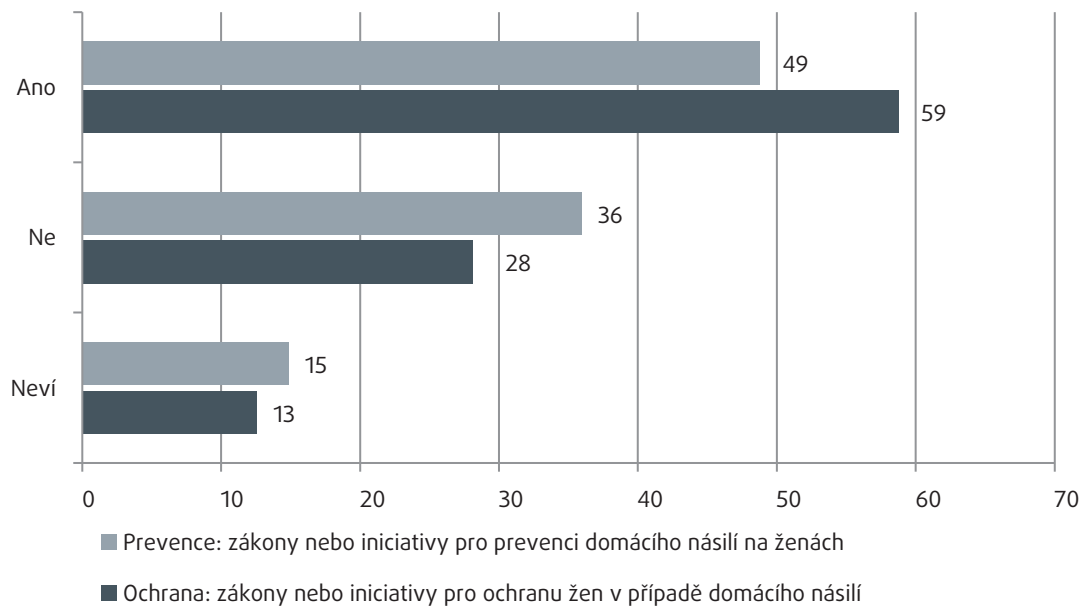
- ▶ V průměru 39 % žen v EU uvádí, že ví o jiných ženách, které jsou oběťmi „domácího násilí“ v okruhu svých přátel a rodiny. Více než jedna z pěti žen (22 %) zná někoho na současném nebo bývalém pracovišti nebo v současné nebo bývalé škole, kdo je obětí partnerského násilí.
- ▶ V průměru každá druhá žena v EU zná platné právní předpisy o ochraně a o prevenci domácího násilí. Polovina respondentek uvádí, že v jejich zemi pobytu neexistují žádné zvláštní právní předpisy o domácím násilí nebo že neví, zda nějaké takové právní předpisy existují (graf 9).
- ▶ V průměru téměř každá pátá žena (19 %) v EU neví o tom, že by v jejich zemi existovala nějaká z podpůrných služeb pro oběti násilí na ženách, které byly v dotazníku vyjmenovány.
- ▶ Každá druhá žena v EU v průměru v nedávné době viděla nebo slyšela kampaně věnující se násilí na ženách.
- ▶ Téměř devět z 10 žen (87 %) by podpořilo praxi, kdy by se lékaři běžně ptali na násilí, pokud by k nim do ordinace přišla žena s určitými zraněními.

Graf 8: Vnímání žen ohledně četnosti násilí na ženách, podle členských států EU (%)^a

Poznámka: ^a Ze všech respondentek (N = 42 002).

Zdroj: Soubor údajů z průzkumu FRA o násilí na ženách založeném na pohlaví, 2012

Graf 9: Úroveň informovanosti o zvláštních zákonech nebo politických iniciativách v EU-28 (%)^a

Poznámka: a Ze všech respondentek (N = 42 002).

Zdroj: Soubor údajů z průzkumu FRA o násilí na ženách založeném na pohlaví, 2012

Možná budoucí opatření

Průzkum poskytuje EU a členským státům nejucelenější soubor údajů z celé EU o násilí na ženách, který může sloužit jako základ pro politická řešení a opatření v dané oblasti.

Zjištění průzkumu FRA ukazují, že násilí na ženách představuje rozsáhlé, avšak velmi nedostatečně oznamované porušování lidských práv v celé EU. FRA formulovala řadu stanovisek, která jsou uvedena na začátku této zprávy. Podrobněji jsou popsána na konci každé kapitoly v samostatné zprávě o hlavních výsledcích, která průzkum doprovází. Cílem těchto stanovisek je přimět tvůrce politiky EU i jednotlivých států v příslušných případech zavést a provádět komplexní opatření, která zabrání a budou reagovat na genderově podmíněné násilí na ženách.

Obecné úvahy můžeme shrnout následovně. Poskytují možná „budoucí opatření“ pro řešení násilí na ženách a mohou být zohledněny při posuzování výsledků průzkumu.

- Budoucí strategie EU týkající se rovnosti mezi ženami a muži by při řešení klíčových oblastí v souvislosti se zkušenostmi žen s násilím mohly vycházet ze zjištění průzkumu. Sem by bylo možné například zahrnout nové nebo nově uznané formy násilí na ženách, jako je nebezpečné pronásledování nebo zneužívání prostřednictvím nových technologií, stejně jako aspekty násilí, které ženy nedostatečně oznamují policii a organizacím na podporu obětí.
- Vzhledem ke škále násilí na ženách uváděné v průzkumu by politiky EU v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí v období následujícím po Stockholmském programu měly zajistit, aby násilí na ženách bylo kvalifikováno a řešeno jako porušení základních práv v rámci reakcí EU na trestné činy a viktimizaci.
- Směrnice EU týkající se obětí trestných činů se vztahuje na všechny oběti trestných činů a vedle dalších zranitelných obětí konkrétně uvádí oběti násilí založeného na pohlaví. Směrnice poskytuje pevný základ, na němž lze na úrovni členských států cíleně reagovat na potřeby žen jakožto obětí násilí z hlediska podpory obětí a zásahů trestního soudnictví. Součástí přezkumu provádění směrnice, který zahájila Evropská komise, by mohlo být hodnocení, zda směrnice v praxi vychází vstříc potřebám a právům žen, které jsou oběťmi násilí.
- EU by měla posoudit možnost přistoupení k Úmluvě Rady Evropy o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí (Istanbulská úmluva). V současné době jde o nejkompaktnější regionální nástroj, který se zabývá násilím na ženách. Výsledky průzkumu prováděného FRA mohou rovněž podpořit členské státy EU v ratifikaci úmluvy.
- Členské státy jsou vybízeny, aby vypracovaly specifické národní akční plány týkající se násilí na ženách, které by v případě neexistence údajů na vnitrostátní úrovni měly použít výsledky uvedeného průzkumu. Do tvorby akčních plánů by bylo užitečné zapojit subjekty občanské společnosti, které pracují se ženami – oběťmi násilí, aby se zajistilo, že tyto plány přinesou obětem praktické výsledky a že budou udržitelné.
- Politika EU v oblasti zaměstnanosti, vzdělávání, zdraví a informačních a komunikačních technologií by se měla zabývat dopadem násilí na ženách na jejich příslušnou oblast. To by se mělo odrazit na úrovni členských států ve specifických politických intervencích a vnitrostátních akčních plánech, které se zabývají uvedenými oblastmi.
- EU by měla zajistit, aby finanční mechanismy, díky nimž pokračuje činnost programu DAPHNE a dalších programů, které různým způsobem přispívají k ochraně dětí, mladých lidí a žen proti všem formám násilí, mohly být používány na další podporu výzkumu a práce organizací občanské společnosti zabývajících se násilím na ženách. Financování je zejména nutné pro práci služeb podpory obětem v oblasti násilí na ženách.
- Na úrovni EU a jejích členských států je třeba posílit přístup k ženám jakožto obětem násilí zacílený na oběť a její práva. V posledních letech se v řadě členských států objevily pozitivní případy, které považují „domácí“ nebo „partnerské“ násilí za věc státního zásahu spíše než za soukromou záležitost.
- EU a členské státy by měly signalizovat svůj závazek pravidelného sběru údajů o různých formách násilí na ženách. To by mělo poskytnout podklady pro tvorbu politických reakcí a činnosti v terénu. Tento proces by mohl být podporován Eurostatem a jeho příslušnými skupinami odborníků a mohl by se využít k poskytování údajů zvláštním monitorovacím

orgánům OSN a Rady Evropy, stejně jako Evropského institutu pro rovnost žen a mužů.

- Na základě důkazů, které čerpají přímo ze zkušeností žen s násilím, je třeba vytvořit politiky a národní akční plány EU a členských států pro boj proti násilí na ženách. Kromě administrativních údajů a údajů o trestné činnosti, které nezachycují většinu

neoznámených případů viktimizace, by měly být shromažďovány údaje o zkušenostech žen s násilím. EU a členské státy by měly podporovat a financovat průzkumy v soustředěném úsilí odhalit informace o rozsahu a povaze násilí, které ženy zažívají. Tyto průzkumy lze opakovat po několika letech, aby se změnil vývoj v čase.

Průzkum v kostce

Průzkum FRA týkající se násilí na ženách, který vychází z osobních rozhovorů s 42 000 ženami, představuje doposud nejkomplexnější průzkum zkušeností žen s násilím v Evropské unii i celosvětově.

Vzhledem k tomu, že oficiální mechanismy sběru údajů neodrážejí skutečný rozsah a povahu násilí na ženách, různé mezinárodní a vnitrostátní orgány a organizace opakovaně volají po sběru údajů o tomto specifickém porušování lidských práv. Díky zveřejnění výsledků průzkumu FRA mají EU a členské státy poprvé k dispozici srovnatelné údaje za celou EU, na jejichž základě mohou formulovat politiky a přijímat konkrétní opatření pro řešení násilí na ženách.

Proč FRA průzkum o násilí na ženách provedla?

FRA tento průzkum vypracovala na základě žádosti španělského předsednictví Rady EU v roce 2010 a také Evropského parlamentu o sběr srovnatelných údajů týkajících se genderově podmíněného násilí na ženách.

Kdo se průzkumu zúčastnil?

V každém členském státě EU se průzkumu zúčastnilo minimálně 1 500 žen – od 1 500 respondentek v Estonsku po 1 620 v České republice – s výjimkou Lucemburska, kde bylo dotázáno 908 žen.

Průzkum se zaměřil na celkovou populaci žen ve věku 18–74 let, které žijí v EU a hovoří alespoň jedním úředním jazykem své země pobytu. Všechny respondentky byly vybrány náhodně a výsledky průzkumu jsou reprezentativní jak na úrovni EU, tak jednotlivých států.

Jak byl průzkum vypracován a realizován?

FRA provedla konzultace s klíčovými tvůrci politik, profesionály, výzkumníky a odborníky v oblasti průzkumů ohledně návrhu průzkumu a témat, která je třeba zahrnout.

Navrhované otázky průzkumu byly testovány v šesti členských státech EU: Finsku, Itálii, Maďarsku, Německu, Polsku a Španělsku. Výsledky pilotního průzkumu poskytly informace k vypracování konečné verze dotazníku pro průzkum ve všech 28 členských státech EU.

Všechny rozhovory vedly osobně tazatelky v domovech respondentek. Byl použit standardizovaný dotazník, který sestavila FRA na základě zavedených nástrojů pro průzkum a který byl přeložen do hlavních jazyků používaných v členských státech EU. Dotazníky vyplňovaly tazatelky buď v papírové podobě (PAPI), nebo v elektronické podobě (CAPI) na přenosném počítači. Rozhovory se uskutečnily v období od dubna do září roku 2012.

Práci v terénu řídila společnost Ipsos MORI, velká mezinárodní společnost zabývající se průzkumy, ve spolupráci s Evropským institutem pro prevenci a kontrolu kriminality (HEUNI, který je organizací přidruženou k OSN) a Mezinárodním institutem OSN pro výzkum kriminality a trestní justice (UNICRI). Celkový průběh projektu řídili pracovníci FRA.

Co průzkum zjišťoval?

Průzkum se zabýval osobními zkušenostmi žen s fyzickým a sexuálním násilím, psychickým násilím ze strany partnera, sexuálním obtěžováním a nebezpečným pronásledováním. Většina otázek se týkala zkušeností žen od 15 let věku, ale dotazník obsahoval také soubor otázek o zkušenostech žen s násilím v dětství – před dovršením 15 let – v případech, kdy pachatelem byla dospělá osoba. Průzkum také obsahoval otázky o názorech žen na násilí na ženách a domácí násilí a o tom, jak toto násilí vnímají.

Otázky průzkumu se zabývaly případy partnerského násilí a násilí ze strany jiných pachatelů. Ženám byla kladena také řada segmentačních otázek týkajících se jejich věku, vzdělání a zaměstnání (například), které lze použít pro podrobnější analýzu korelátů a rizikových faktorů viktimizace.

Všem ženám byly v průzkumu pokládány stejné otázky přeložené do jazyků členských států.

Více podrobností a přípravě a monitorování práce v terénu naleznete v kompletní technické zprávě o průzkumu na adrese: <http://fra.europa.eu/en/publication/2014/vaw-survey-technical-report>.

FRA – Agentura Evropské unie pro základní práva

Násilí na ženách: průzkum napříč EU

Stručně o výsledcích

Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie

2014 – 44 s. – 21 × 29,7 cm

ISBN 978-92-9239-375-5

doi:10.2811/60009

Mnoho informací o Agentuře Evropské unie pro základní práva je k dispozici na internetu. Lze je získat prostřednictvím internetových stránek FRA (fra.europa.eu).

JAK ZÍSKAT PUBLIKACE EU

Bezplatné publikace:

- jeden výtisk:
prostřednictvím stránek EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>);
- více výtisků, plakáty či pohlednice:
v zastoupeních Evropské unie (http://ec.europa.eu/represent_cs.htm)
a v delegacích Evropské unie v zemích mimo EU (http://eeas.europa.eu/delegations/index_cs.htm);
můžete se také obrátit na síť Europe Direct na adrese http://europa.eu/europedirect/index_cs.htm
nebo na telefonní lince 00 800 6 7 8 9 10 11 (zdarma v rámci EU) (*).

(*) Informace jsou poskytovány zdarma, stejně jako většina telefonních hovorů (někteří operátoři, telefonní automaty nebo hotely však mohou telefonické spojení zpoplatnit).

Placené publikace:

- prostřednictvím stránek EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).

Předplatné:

- u některého z prodejců Úřadu pro publikace Evropské unie (http://publications.europa.eu/others/agents/index_cs.htm).

HELPING TO MAKE FUNDAMENTAL RIGHTS A REALITY FOR EVERYONE IN THE EUROPEAN UNION

Násilí na ženách představuje porušení nejdůležitějších základních práv žen, jako je právo na důstojnost, přístup ke spravedlnosti a rovnost žen a mužů. Například fyzickému a/nebo sexuálnímu násilí byla po dosažení 15 let věku vystavena každá třetí žena, každá pátá žena byla vystavena nebezpečnému pronásledování a každá druhá se setkala s jednou nebo více formami sexuálního obtěžování. Tyto údaje svědčí o rozsáhlém zneužívání, které zasahuje do života mnoha žen, avšak jehož ohlašování příslušným orgánům je systematicky nedostatečné. Oficiální údaje tedy neodrážejí skutečný rozsah násilí na ženách. Tento průzkum agentury FRA je první svého druhu se zaměřením na tematiku násilí na ženách ve všech 28 členských státech Evropské unie. Vychází z rozhovorů s 42 000 ženami z celé EU, které byly dotazovány na jejich zkušenosti s fyzickým, sexuálním a psychologickým násilím, včetně situací, kdy se k násilí uchýlil jejich životní partner (domácí násilí). Průzkum zahrnoval rovněž otázky týkající se nebezpečného pronásledování, sexuálního obtěžování a role, kterou při zneužívání žen sehrávají nové technologie. Dotazy směřovaly rovněž na zkušenosti žen s násilím, s nímž se setkaly v dětství. Na základě podrobných zjištění agentura FRA navrhuje přijetí opatření v různých oblastech, kterých se násilí na ženách dotýká a které přesahují úzký rámec trestního práva, ať již se jedná o zaměstnanost a zdraví nebo nové technologie jako prostředek zneužívání.

Úřad pro publikace

FRA – AGENTURA EVROPSKÉ UNIE PRO ZÁKLADNÍ PRÁVA

Schwarzenbergplatz 11 – 1040 Vídeň – Rakousko
Tel. +43 158030-0 – Fax +43 158030-699
fra.europa.eu – info@fra.europa.eu
facebook.com/fundamentalrights
linkedin.com/company/eu-fundamental-rights-agency
twitter.com/EURightsAgency

ISBN 978-92-9239-375-5

9 789292 1393755